

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 7.10.2002
KOM(2002) 548 lopullinen

2002/0242 (CNS)

NEUVOSTON DIREKTIIVI

**kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä opiskelua,
ammatillista koulutusta tai vapaaehtoistyötä tai varten**

(komission esittämä)

PERUSTELUT

1. TAUSTA

1.1. Kuten vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteutumisen seuraamista Euroopan unionissa koskevan tulostaulun¹ tavoitteissa todetaan, komissio esittää direktiiviehdotuksen kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä opiskelua, ammatillista koulutusta tai vapaaehtoistyötä varten. Tämä ehdotus täydentää maahantulosta palkkatyötä varten² ja perheen yhdistämisestä³ jo tehtyjä aloitteita kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksiä koskevien kansallisten lainsäädäntöjen lähentämiseksi. Tavoitteena on luoda yhteinen kattava säädöskehys, jolla säännellään kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa heidän oleskelunsa tarkoituksen perusteella. On päätetty luopua ehdotuksesta, joka sääntelisi kattavasti kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa muita tarkoituksia varten kuin mitä muissa direktiiviehdotuksissa on jo esitetty ja joka olisi ollut eräänlainen vastine oleskeluoikeudesta 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetulle neuvoston direktiiville 90/364/ETY⁴. Viimeksi mainittu direktiivi koskee sellaisia yhteisön kansalaisia, joilla ei ole oleskeluoikeutta muiden yhteisön oikeuden säännösten nojalla. Näyttää itse asiassa siltä, että maahanmuuttoa koskevien kansallisten lainsäädäntöjen lähentämisen tässä vaiheessa tällaisten henkilöiden rajoitettua maahantuloa voidaan säädellä riittävästi jäsenvaltioiden omalla lainsäädännöllä. Jos tällaisia yhteisiä sääntöjä tarvitaan tulevaisuudessa, komissio varaa itselleen mahdollisuuden käyttää aloiteoikeuttaan yhteisön lainsäädännön täydentämiseksi. Komissio on nyt esittänyt kaikki maahanmuuttopolitiikan alaan kuuluvat ehdotukset, joita tarvitaan Amsterdamin sopimuksella muutetun Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 63 artiklan ensimmäisen kohdan 3 alakohdan a alakohdan ja 4 alakohdan täytäntöönpanemiseksi. Tampereella 15. ja 16. lokakuuta 1999 kokoontunut Eurooppa-neuvosto toteaa päätelmissään, että "tarvitaan kolmansien maiden kansalaisten maahanpääsyn ja oleskelun edellytyksiä koskevan kansallisen lainsäädännön lähentämistä" ja se "pyytää neuvostoa tekemään pikaisesti päätöksiä komission ehdotusten perusteella". Komissio on nyt omalta osaltaan täyttänyt kyseisen toimeksiannon.

1.2. Maahantulo opiskelua, ammatillista koulutusta tai vapaaehtoistyötä varten on määritelmän mukaisesti tilapäistä ja vastaanottavan valtion työmarkkinoista riippumatonta. Muutto ulkomaille on hyödyksi niin muuttajalle itselleen kuin tämän lähtövaltiolle ja vastaanottavalle valtiollekin ja parantaa yleisesti kulttuurien keskinäistä ymmärrystä. Kolmansien maiden kansalaisten maahantuloon koulutusta varten on perinteisesti suhtauduttu myönteisesti, varsinkin kun kyseessä ovat korkeakouluopiskelijat, niin kuin voidaan todeta kolmansien maiden kansalaisten

¹ Tulostaulun puolivuotispäivitys, vuoden 2002 alkupuolisko, KOM(2002) 261, s. 23.

² Ehdotus neuvoston direktiiviksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä palkkatyötä tai itsenäistä ammatinharjoittamista varten (KOM(2001) 386).

³ Ehdotus direktiiviksi oikeudesta perheen yhdistämiseen (KOM(1999) 638), muutettu direktiiviehdotus oikeudesta perheen yhdistämiseen (KOM(2000) 624) ja muutettu direktiiviehdotus oikeudesta perheen yhdistämiseen (KOM(2002) 225).

⁴ EYVL L 180, 13.7.1990, s. 26.

pääsyä jäsenvaltioiden alueelle opiskelua varten koskevasta päätöslauselmasta⁵, jonka neuvosto antoi 30. marraskuuta 1994 Maastrichtin sopimuksella luodun oikeus- ja sisäasioiden yhteistyön puitteissa. Eräissä jäsenvaltioissa toteutetaan lisäksi toimia, jotka ovat kolmansista maista saapuvien opiskelijoiden kannalta vieläkin houkuttelevampia.

- 1.3. Koskaan aikaisemmin eivät yhtä useat opiskelijat ole voineet osallistua kansainvälisiin vaihto-ohjelmiin. Kansainvälisen opetuksen kysyntä ja opiskelijoiden liikkuvuus kasvavat jatkuvasti. Euroopan yhteisön koulutusalan ja ulkosuhteiden alan tavoitteisiin kuuluu markkinoida jäsenvaltioita yhdessä merkittävänä koulutusalan osaamisen alueena sekä jakaa tietoa paremmin maailmassa, mikä edistää sille tärkeiden arvojen, kuten ihmisoikeuksien, kansanvallan ja oikeusvaltion periaatteen, levittämistä. Bolognassa 19. kesäkuuta 1999 kokoontuneen 29 eurooppalaisen opetusministerin yhteisessä julistuksessa todetaan: "Kaikkien kulttuurien elinvoima ja tehokkuus voidaan mitata sillä vetovoimalla, mikä sillä muille maille on. Haluamme varmistaa että Euroopan korkeakoulujärjestelmällä on ainutlaatuisten kulttuuri- ja tiedetraditioidemme arvoista, maailmanlaajuista vetovoimaa." Eräät kokemukset osoittavat, että kolmansien maiden kansalaisten hyväksyminen suurin joukoin erilaisiin eurooppalaisiin koulutuslaitoksiin, varsinkin master- ja tohtoritasolle, voi vaikuttaa suotuisasti koulutusjärjestelmien laatuun ja kehitykseen Euroopassa. Laitokset motivoituvat laatimaan yhä useampia korkealaatuisia opetusohjelmia, jotka soveltuvat opetuksen kansainvälisyysvaatimuksiin ja opiskelijoiden liikkuvuuden lisääntymiseen. Tämän direktiiviehdotuksen tarkoituksena on varmistaa, että jäsenvaltioiden kansallisten lainsäädäntöjen, jotka koskevat opiskelua varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksiä, lähentäminen tukee näiden tavoitteiden saavuttamista edistämällä heidän maahantuloaan. Direktiiviehdotuksella tuetaankin välillisesti Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 149 artiklassa mainitun korkealaatuisen koulutuksen kehittämisen tavoitteen saavuttamista. Yhdessä "Erasmus World" -ohjelman⁶ perustamista koskevan ehdotuksen kanssa tämä direktiiviehdotus on osa strategiaa, jolla pyritään yhteistyön vahvistamiseen kolmansien maiden kanssa korkea-asteen koulutuksen alalla, mistä komissio on antanut 18. heinäkuuta 2001 tiedonannon⁷.

- 1.4. Eräät jäsenvaltiot antavat kolmansien maiden kansalaisille yhä useammin mahdollisuuden jäädä maahan opintojen päätyttyä työntekijöinä, ainakin määräajaksi, paikatakseen ammattitaitoisen työvoiman puutetta työmarkkinoilla. Tällaiset muutokset opiskelijasta työntekijäksi kolmansien maiden kansalaisten kohdalla on tarkoitus kattaa ehdotuksessa neuvoston direktiiviksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä palkkatyötä tai itsenäistä ammatinharjoittamista⁸ varten. Kyseisen direktiiviehdotuksen 5 artiklassa sallitaan oleskelulupahakemuksen jättäminen "suoraan kyseisen jäsenvaltion alueella, jos hakija

⁵ EYVL C 274, 19.9.1996, s. 10.

⁶ Ehdotus: Euroopan Parlamentin ja neuvoston päätös ohjelman käynnistämisestä korkea-asteen koulutuksen laadun parantamiseksi ja kulttuurien välisen yhteisymmärryksen edistämiseksi kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön avulla (KOM(2002)401).

⁷ KOM(2001) 385.

⁸ KOM(2001) 386.

jo asuu tai oleskelee laillisesti kyseisen jäsenvaltion alueella". Kuitenkin halu tukea kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa opiskelua varten edellyttää, että unioni ja jäsenvaltiot toteuttavat rinnakkaistoimenpiteitä etelästä pohjoiseen virtaavan aivovuodon vähentämiseksi. Tämä aivovuoto ei ole koskaan ollut yhtä vuolasta. Tällaiset rinnakkaistoimet ovat osa Tampereen huippukokouksen päätelmissä tarkoitettuja yhteisen maahanmuuttopolitiikan laatimiseksi välttämättömiä toimia, joita on toteutettava yhteistyössä lähtömaiden kanssa ja joiden tavoitteena on täyttää yhteisön ja jäsenvaltioiden 23. kesäkuuta 2000 tehdyn Cotonoun sopimuksen 13 artiklan 4 kohdan 3 alakohdan sitoumus valvoa, että kansallisten ja alueellisten yhteistyöohjelmien tavoitteena on AKT-valtioiden kansalaisten sijoittuminen ammattiin omassa maassaan, silloinkin kun koulutus tapahtuu jäsenvaltiossa.

- 1.5. Samalla kun halutaan tukea kolmansien maiden kansalaisten maahanpääsyä opiskelua, ammatillista koulutusta tai vapaaehtoistyötä varten, on jatkuvasti turvattava yleinen järjestys ja turvallisuus. Ehdotuksen säännökset ovat riittävän laajat ja ne antavat jäsenvaltiolle niiden tarvitsemaa liikkumavaraa, jotta ne voivat evätä yleistä järjestystä tai turvallisuutta uhkaavien kolmansien maiden kansalaisten maahantulon tai lopettaa heidän oleskelunsa (5 artikla ja 15 artiklan 2 kohta). Se, että tämän direktiiviehdotuksen kattamien eri oleskelulupien voimassaoloaika on enintään yksi vuosi poikkeustapauksia lukuun ottamatta tai että ne on yleensä uusittava vuosittain, auttaa jäsenvaltioita harjoittamaan tiukkaa valvontaa.

2. EHDOTUKSEN TAUSTA JA YHTEENSOPIVUUS MUIDEN KOMISSION ALOITTEIDEN KANSSA

- 2.1. Jo aikaisemmin laaditut yhteisön säädökset tai ehdotukset ovat kattaneet tämän direktiiviehdotuksen tavoitteen kokonaan tai osittain. Kolmansien maiden kansalaisten pääsyä jäsenvaltioiden alueelle opiskelua varten koskevan ministerineuvoston vuonna 1994 antaman päätöslauselman (ks. kohta 1.2. edellä) lisäksi komission vuonna 1997 hyväksymä ehdotus neuvoston säädökseksi kolmansien maiden kansalaisten jäsenvaltioihin pääsyn sääntöjä koskevan yleissopimuksen tekemisestä⁹ käsittää maahanpääsyä opiskelua ja ammattikoulutusta varten sekä muita tarkoituksia varten koskevia säännöksiä, mutta asian käsittely ei ole jatkunut Amsterdamin sopimuksen voimaantulon vuoksi.
- 2.2. Tämän direktiiviehdotuksen valmistelun pohjana oli komission pyynnöstä Kansainvälisen maahanmuuttopolitiikan kehittämiskeskuksen laatima vertaileva tutkimus. Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto julkaisi kyseisen tutkimuksen tulokset vuonna 2001 nimellä "Admission of third country nationals to an EU Member State for the purposes of study or vocational training and admission of persons not gainfully employed". Tätä direktiiviehdotusta valmisteltaessa komissio järjesti myös lukuisia kuulemisia sisäisestä keskusteluasiakirjasta. Komissio on järjestänyt kahdenvälisiä tilaisuuksia jäsenvaltioiden viranomaisia edustavien valtuuskuntien kuulemiseksi, minkä lisäksi se on kuullut myös lukuisia eurooppalaisia ja jäsenvaltioiden koulutusalan, ammatillisen koulutuksen alan, vapaaehtoistyö- ja

⁹ EYVL C 337, 7.11.1997, s. 9.

siirtolaisjärjestöjen sekä työmarkkinaosapuolten edustajia. Tämä on täydentänyt ja parantanut ehdotusta useilta kohdin.

3. EHDOTUKSEN TAVOITTEET JA YLEISKATSAUS

- 3.1. Ehdotuksessa erotetaan toisistaan neljä kolmansien maiden kansalaisten henkilöryhmää: opiskelijat, oppilaat, palkattomat harjoittelijat ja vapaaehtoistyöntekijät. Maahantulo opiskelua varten koskee lähinnä korkea-asteen koulutusta yksinkertaisesti sen vuoksi, että korkea-asteen opiskelijat liikkuvat eniten maasta toiseen, ja sellaista ammatillista koulutusta, jonka tarkoituksena on hankkia ammattitaito yksityisessä tai julkisessa yrityksessä taikka julkisessa tai yksityisessä ammatillista koulutusta järjestävässä elimessä. Direktiiviehdotukseen on sisällytetty säännöksiä oppilasvaihdon edistämiseksi Euroopan unionin ja kolmansien maiden keskiasteen oppilaitoksien välillä tarkoituksena kannustaa kolmansien maiden nuoria tutustumaan eurooppalaiseen kulttuuriin, jotta nämä innostuisivat tulemaan myöhemmin takaisin suorittamaan korkea-asteen opintoja heidät jo kerran vastaanottaneeseen jäsenvaltioon. Direktiiviehdotus käsittää myös säännöksiä, jotka koskevat vapaaehtoistyöntekijöitä, joilla on eräissä tapauksissa vaikeuksia saada oleskelulupaa, koska he eivät ole (palkkaa saavia) työntekijöitä eivätkä opiskelijoita (jotka on hyväksytty koulutuslaitokseen), joten joskus katsotaan, etteivät he kuulu mihinkään siirtolaisryhmään.
- 3.2. Maahanpääsyn yleisten edellytysten lisäksi ehdotuksessa määritetään erityisedellytykset kullekin mainitulle neljälle henkilöryhmälle. Erityisedellytykset on laadittu mahdollisimman objektiivisesti, jotta edistettäisiin 1.2. ja 1.3. kohdassa mainituista syistä tulevien henkilöiden maahanpääsyä mutta säilytettäisiin jäsenvaltioiden harkintavalta. Kolmansien maiden kansalaisten opiskelua, ammatillista koulutusta tai vapaaehtoistyötä varten tapahtuvan maahantulon tärkeimpänä perusteena on oltava se, että heidät on hyväksytty asianmukaiseen koulutuslaitokseen, he osallistuvat oppilasvaihto-ohjelmaan, he ovat allekirjoittaneet ammatillista koulutusta koskevan sopimuksen tai he osallistuvat vapaaehtoistyöohjelmaan, minkä lisäksi heidän on vakuutettava, että heillä on riittävät varat kattamaan oleskeluaikansa tarpeet. Mitä tulee varoja koskevaan edellytykseen, on ehdotettu, että jäsenvaltiot julkaisevat opiskelijoilta ja harjoittelijoilta vaadittavien varojen vähimmäismäärän kuukautta kohden. Oppilaiden ja vapaaehtoistyöntekijöiden varoja koskevasta kysymyksestä voidaan taas todeta, että oppilaiden sijoitusperheet tai järjestö, joka vastaanottaa vapaaehtoistyöntekijät vapaaehtoistyöohjelman puitteissa, vastaavat heidän tarpeistaan.
- 3.3 Opiskelijoiden liikkuvuutta jäsenvaltioiden välillä on helpotettava, jotta Euroopan unioni voi paremmin ottaa huomioon koulutuksen kansainvälistymisen. On erotettava toisistaan kaksi tilannetta. Ensinnäkin Euroopan unioniin opiskelemaan hyväksytyjen, tämän direktiiviehdotuksen 7 artiklassa tarkoitettujen kolmansien maiden kansalaisten tilanne. Kun heille on kerran myönnetty maahanpääsy yhteen jäsenvaltioon, heillä on tarkoin määritellyin edellytyksin oikeus oleskella toisessa jäsenvaltiossa suorittaakseen siellä osan aloittamastaan opinto-ohjelmasta tai täydentääkseen sitä toisella opinto-ohjelmalla. Toiseksi Euroopan unionissa jo oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten tilanne, jota ei koske yksikään tämän direktiiviehdotuksen säännös, koska siitä säädetään pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta tehdyn

direktiiviehdotuksen 16 artiklan 1 kohdassa. Kun he ovat saaneet pitkään oleskelleen kansalaisen aseman (tai ovat oleskelleet maassa laillisesti keskeytyksettä viisi vuotta), heillä on oikeus oleskella toisessa jäsenvaltiossa opiskellakseen siellä tai hankkiakseen ammatillisen koulutuksen. Ehdotuksessa on sitä paitsi säännöksiä kolmansien maiden kansalaisten osallistumisen helpottamiseksi sellaisiin yhteisön ohjelmiin, joilla pyritään edistämään liikkuvuutta Euroopan unionissa tai Euroopan unioniin (ks. 5 artiklan 2 kohta).

- 3.4. Jotta otettaisiin huomioon koulutuskustannukset ja se, että opiskelijat joutuvat yhä useammin työskentelemään opintojensa aikana, ehdotuksessa myönnetään yleisesti opiskelijoille sekä mahdollisesti myös palkattomille harjoittelijoille rajoitettu pääsy työmarkkinoille. Kukin jäsenvaltio vahvistaa sallitun enimmäistyötuntimäärän, joka on 10–20 tuntia viikossa. Jäsenvaltiot voivat myös säätää, että asianomaisilla on velvollisuus tehdä ennakkoilmoitus ansiotoiminnasta edellä mainitun rajoituksen noudattamisen valvonnan helpottamiseksi.
- 3.5. Ehdotuksessa on myös menettelyjä koskevia säännöksiä, joiden mukaan oleskelulupaa voidaan hakea paikan päällä, mikä ei ole mahdollista lyhytaikaisen viisumin haltijoille. Ehdotuksessa säädetään myös, että oleskelulupa on myönnettävä 90 päivässä, silloin kun hakemus on täydellinen. Lisäksi ehdotuksen perustana on eräiden jäsenvaltioiden hyviä käytänteitä, joilla pyritään nopeuttamaan opiskelijoiden ja oppilaiden maahantuloa koskevia menettelyjä, jotta kyseisten käytäntöjen soveltaminen yleistyisi Euroopan unionissa. Esimerkkinä tällaisista käytänteistä on sopimusten allekirjoittaminen jäsenvaltioiden maahanmuuttoalalla toimivaltaisten viranomaisten ja koulutuslaitosten tai vaihto-oppilasjärjestöjen välillä. Jäsenvaltioita pyydetään lisäämään tiedotuspolitiikkansa avoimuutta ja varmistamaan, että kolmansien maiden kansalaisilla on mahdollisuus saada lähtömaassaan tietoa sellaisista koulutuslaitoksista, opinto-ohjelmista tai ammatillisista koulutusohjelmista, joihin he voivat päästä Euroopan unionin jäsenvaltioissa, sekä maahantuloa koskevista edellytyksistä ja menettelyistä Euroopan tarjoamien opiskelu- ja ammatillisten koulutusmahdollisuuksien edistämiseksi kolmansissa maissa.

4. OIKEUSPERUSTA

- 4.1. Ehdotuksen oikeusperusta on määritetty sen tavoitteen perusteella. Ehdotuksen tavoitteena on säätää niistä edellytyksistä ja menettelyistä, jotka koskevat kolmansien maiden kansalaisten tuloa jäsenvaltioiden alueelle ja oleskelua siellä opiskelua, ammatillista koulutusta tai vapaaehtoistyötä varten. Ehdotus ei siis koske lainkaan koulutuslaitosten pääsyvaatimuksia eikä erilaisiin ammatillisiin koulutusvaihtoehtoihin hyväksymisen edellytyksiä, jotka ovat edelleen jäsenvaltioiden ja mahdollisesti laitosten, elinten tai yritysten itsensä vastuulla. Tällä direktiivillä ei siis pakoteta jäsenvaltioita avaamaan koulutusverkkojaan tai ammatillisia koulutusvaihtoehtojaan kolmansien maiden kansalaisille sen vuoksi, että heillä ei tällaisia mahdollisuuksia ole, eikä perustamaan tässä direktiivissä tarkoitettuja erilaisia ammatillisen koulutuksen muotoja (esim. ammattiin oppimista harjoittelemalla yrityksessä), joita niissä ei ole. Ehdotuksen oikeusperustana on 1. toukokuuta 1999 voimaan tulleella Amsterdamin sopimuksella muutetun Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 63 artiklan ensimmäisen kohdan 3 alakohdan a alakohta ja

4 alakohta. Kyseisessä artiklassa määrätään, että neuvosto toteuttaa "maahanmuuttopolitiikkaa koskevia toimenpiteitä seuraavilla aloilla: a) maahantuloa ja oleskelua koskevat edellytykset sekä menettelyt ja määräykset pitkäaikaisten viisumien ja oleskelulupien myöntämisessä jäsenvaltioissa, mukaan lukien perheiden yhdistäminen".

- 4.2. Tätä direktiiviehdotusta hyväksyttäessä on näin ollen noudatettava Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklaa, jonka mukaan neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti komission ehdotuksesta tai jäsenvaltioiden aloitteesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan. Koska direktiiviehdotus perustuu kyseisen perustamissopimuksen IV osastoon, Tanska ei osallistu sen tekemiseen, se ei sido Tanskaa eikä Tanska ole sen soveltamisen kohteena Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn Tanskan asemaa koskevan pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan nojalla. Direktiiviä ei sovelleta myöskään Yhdistyneeseen kuningaskuntaan eikä Irlantiin Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemaa koskevan pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan nojalla.

5. TOISSIJAISUUS JA SUHTEELLISUUS

- 5.1. EY:n perustamissopimuksen IV osaston "Viisumi-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka sekä muu henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvä politiikka" mukaan Euroopan yhteisöllä ei ole yksinomaista toimivaltaa ja näin ollen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti se voi toimia vain siinä tapauksessa ja vain siinä laajuudessa kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, jotka toiminnan laajuuden tai vaikutusten takia voidaan tämän vuoksi toteuttaa paremmin yhteisön tasolla. Yhteisön toiminnassa ei saada ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Direktiiviehdotus on näiden kriteerien mukainen.
- 5.2. Kolmansien maiden kansalaisten maahantulon edellytykset opiskelua tai ammatillista koulutusta varten poikkeavat nykyisellään suuresti toisistaan eri jäsenvaltioissa. Tämän direktiivin ensisijaisena tavoitteena on määritellä yhteisön tasolla yhdenmukainen säädöskehys, joka koskee kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksiä jäsenvaltioiden alueella yli kolmen kuukauden ajan edellä mainittuja tarkoituksia varten, sekä menettelyjä, joiden mukaan jäsenvaltiot myöntävät oleskeluluvat tällaista maahantuloa ja oleskelua varten. Tätä tavoitetta ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden toimin. Lisäksi tavoitteena on markkinoida koko Euroopan unionia merkittävänä ammatillisen ja muun koulutuksen osaamisen alueena, mikä voidaan saavuttaa paremmin yhteisön tasolla.
- 5.3. Säästötyypiksi ehdotetaan direktiiviä, koska näin voidaan määrittää yleiset periaatteet ja jättää kuitenkin niiden jäsenvaltioiden, joille direktiivi on osoitettu, valittavaksi muodot ja keinot näiden periaatteiden täytäntöönpanemiseksi oman lainsäädäntönsä ja kansallisten olosuhteidensa kannalta tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Ehdotuksessa viitataan jäsenvaltioiden omiin lainsäädäntöihin ja hallinnollisiin käytäntöihin määritettäessä käsitteitä korkea-asteen, ammatillinen ja keskiasteen oppilaitos ja ammatillista koulutusta järjestävä elin sekä niiden hyväksyntää ja suoritusten tunnustamista koskevia vaatimuksia, silloin kun se on tarpeen, sekä sellaisia

kieltenopetusta järjestäviä koulutusyksiköitä ja kursseja, joihin kolmansien maiden kansalaiset voivat hakea. Eräät edellytykset eivät ole pakollisia vaan kuuluvat jäsenvaltioiden harkintavaltaan (5 artiklan 1 kohdan d alakohta, 6 artiklan 1 kohdan c ja d alakohta sekä 9 artiklan c alakohta). Tällaisia edellytyksiä ovat tosite koulutuslaitoksen vaatiman ilmoittautumismaksun ja oleskelulupahakemuksen käsittelymaksun suorittamisesta tai hakijan kielitaito. Ehdotuksessa on myös otettu huomioon se, että eräissä jäsenvaltioissa koulutuslaitoksessa kirjoilla olevilla henkilöillä on sairausvakuutus ilman eri toimenpiteitä (6 artiklan 2 kohta). Direktiivissä ei säädetä opiskelijoilta tai palkattomilta harjoittelijoilta vaadittavien varojen määrää, vaan jäsenvaltioiden on määriteltävä se itse, minkä jälkeen niitä kehoitetaan julkistamaan se. Vastaavasti joustavuuden vuoksi direktiivissä jätetään muidenkin (esim. oppilaiden ja vapaaehtoistyöntekijöiden ikärajaa koskevien) edellytysten vahvistaminen jäsenvaltioiden tehtäväksi. Tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen, myöskään menettelyjen nopeuttamisessa, vaan asetetaan perinteinen kehys, jonka puitteissa jäsenvaltiot, koulutuslaitokset tai vaihto-oppilasjärjestöt vahvistavat yhdessä oleskelulupien myöntämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt sekä noudatettavat lyhimmat mahdolliset määräajat.

ARTIKLAKOHTAISET PERUSTELUT

I luku

Yleiset säännökset

1 artikla

Tämän ehdotuksen tavoitteena on määrittää kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytykset jäsenvaltioiden alueella opiskelua, ammatillista koulutusta tai vapaaehtoistyötä varten sekä oleskelulupien myöntämismenettelyjä koskevat säännöt.

2 artikla

Tässä määritellään ehdotuksessa käytetyt keskeiset käsitteet. Määritelmissä otetaan huomioon voimassa olevassa yhteisön lainsäädännössä jo käytetyt määritelmät.

- a) "Kolmannen maan kansalainen" on henkilö, jolla ei ole Euroopan unionin jäsenvaltion kansalaisuutta, sekä kansalaisuudeton henkilö.
- b) "Opiskelija" on lähinnä henkilö, joka on hyväksytty korkea-asteen oppilaitokseen. Direktiiviehdotus kattaa yleisesti maahanpääsyn ammatillista koulutusta varten. Direktiiviehdotuksen soveltamisalaan on sisällytetty myös keskiasteen oppilaitoksissa annettava ammatillinen koulutus, koska se on merkittävä ammatillisen koulutuksen muoto, vaikka se ei olekaan korkea-asteen koulutusta. Siitä voi myös olla hyötyä kolmansien maiden kansalaisille, silloin kun kyseistä koulutusta ei ole tarjolla heidän lähtömaassaan. Sitä vastoin muuta kuin ammatillista koulutusta saavat keskiasteella opiskelevat kolmansien maiden kansalaiset eivät periaatteessa pääse maahan tämän direktiivin perusteella, vaihto-ohjelmiin osallistuvia vaihto-oppilaita lukuun ottamatta.
- c) "Opinto-ohjelma" on kokopäiväinen lyhytkestoinen ohjelma, jonka ulkopuolelle suljetaan iltakoulut, joihin osallistuvia kolmansien maiden kansalaisia jäsenvaltiot eivät yleensä määrittele opiskelijoiksi. Opetuksen seuraamisen tarkoituksena on jonkin tutkinnon suorittaminen, mikä tarkoittaa, että kuunteluoppilaat jäävät luonnollisesti tämän ehdotuksen ulkopuolelle.
- d) "Oppilas" on henkilö, joka on hyväksytty keskiasteen oppilaitokseen. Direktiiviehdotus kattaa oppilaiden liikkuvuuden ainoastaan jäsenvaltioiden 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti hyväksymien järjestöjen vaihto-ohjelmien puitteissa. Ehdotus ei kata yksittäisten henkilöiden liikkuvuutta, jota koskee edelleen jäsenvaltioiden kansallinen lainsäädäntö.
- e) "Palkaton harjoittelija" on henkilö, joka seuraa palkatonta ammatillista koulutusta 9 artiklan a kohdassa tarkoitetun koulutussopimuksen perusteella.
- f) "Ammatillinen koulutus" kattaa kaikenlaisen ammatillisen koulutuksen: keskiasteen ammatillisissa oppilaitoksissa annettavan koulutuksen, jossa pyritään hankkimaan ensimmäinen ammattipätevyys, samoin kuin täydennyskoulutuksen, jolla pyritään parantamaan ammattitaitoa

(perehdyttämiskoulutus tai erikoistuminen), ja ammatillisen uudelleenkoulutuksen, kunhan koulutus on kokopäiväistä. Yksiköt, joissa tällaista koulutusta voidaan seurata, on määritelty laajasti jäsenvaltioiden ammatillista koulutusta koskevien järjestelmien moninaisuuden vuoksi, sillä ammatillisen koulutuksen järjestelmät vaihtelevat jäsenvaltiosta toiseen vielä enemmän kuin muut koulutusjärjestelmät. Kyseiset yksiköt voivat olla julkisia tai yksityisiä ammatillista koulutusta järjestäviä elimiä, jotka jäsenvaltio on hyväksynyt tai joita se rahoittaa kansallisen lainsäädäntönsä tai hallinnollisen käytäntönsä mukaisesti, g alakohdassa mainittuja laitoksia lukuun ottamatta, sekä yksityisiä tai julkisia yrityksiä niiden toiminnan oikeudellisesta muodosta, koosta tai toiminnasta riippumatta, mukaan lukien myös voittoatavoittelemattomat yritykset.

- g) "Laitos" kattaa niin julkiset kuin yksityisetkin koulutuslaitokset, kunhan jäsenvaltiot ovat hyväksyneet nämä yksityiset laitokset tai rahoittavat niitä. Niin korkea-asteen oppilaitosten ja keskiasteen oppilaitosten määritelmät kuin niiden hyväksymistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt (tunnustaminen laajassa merkityksessä, jopa rekisteröityminen toimivaltaisessa viranomaisessa) määritellään kunkin jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä tai hallinnollisessa käytännössä niin kuin yleensä, kun on kyse koulutusta ja ammatillista koulutusta koskevan yhteisön politiikan alaan kuuluvista yhteisön oikeuden säädöksistä (ks. Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 253/2000/EY, tehty 24 päivänä tammikuuta 2000, yhteisön koulutusalan Sokrates-toimintaohjelman toisesta vaiheesta¹⁰). On ehdotettu, että ammatillista koulutusta järjestävät elimet rinnastetaan edellä mainittuihin koulutuslaitoksiin, silloin kun ne antavat koulutusta niihin ilmoittautuneille. Tässä tarkoitetaan sellaisia ammattikouluja (nimitykset vaihtelevat eri jäsenvaltioissa), joiden ei katsota eri syistä (ne eivät esim. kuulu opetusministeriön alaisuuteen) kuuluvan viralliseen koulutusjärjestelmään. Itse asiassa ei ole mitään syytä kohdella joitakin ammatillista koulutusta järjestäviä elimiä eri tavalla kuin varsinaisia koulutuslaitoksia silloin, kun ne toimivat samalla tavalla kuin varsinaiset koulutuslaitokset ja opetuksen seuraaminen edellyttää ilmoittautumista koulutuslaitokseen; tällöin ei ole kyse koulutussopimuksen allekirjoittamisesta niin kuin palkattomien harjoittelijoiden kohdalla.
- h) "Vapaaehtoistyöohjelman" määritelmä perustuu "Nuorten eurooppalainen vapaaehtoistyö" -toimintaohjelmasta 20. heinäkuuta 1998 tehtyyn Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseen N:o 1686/98/EY¹¹ ja Euroopan neuvoston 11. toukokuuta 2000 tekemään eurooppalaiseen yleissopimukseen nuorten pitkäaikaisen kansainvälisen vapaaehtoistyön edistämisestä (European Convention on the Promotion of a Transnational Long-Term Voluntary Service for Young People). Vapaaehtoistyöntekijällä tarkoitetaan henkilöä, joka tekee yhteisvastuullista käytännön työtä muiden kanssa ja pyrkii henkilökohtaiseen kehitykseen. Järjestön, jossa hän työskentelee, on oltava voittoatavoittelematon. Myöskään henkilö itse ei saa pyrkiä voitontavoitteluun eikä hänelle makseta työstään korvausta; hänelle myönnettäviä luontoisetuja ja taskurahaa ei kuitenkaan pidetä tällaisena korvauksena.

¹⁰ EYVL C 28, 3.2.2000, s. 15.

¹¹ EYVL C 214, 31.7.1998, s. 1.

3 artikla

1. Eräillä säädöksillä säännellään jo kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksiä tässä ehdotuksessa mainittuja tarkoituksia varten. Tämän direktiiviehdotuksen tarkoituksena ei ole kumota näitä säädöksiä, vaan niiden säännöksiä sovelletaan edelleen kolmansien maiden kansalaisiin, silloin kun ne ovat tämän säädöksen säännöksiä suotuisammat.
2. Tämä kohta antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden ottaa käyttöön tai säilyttää kansallisen lainsäädännön suotuisammat säännökset, silloin kun ne ovat sopusoinnussa tämän direktiivin kanssa. Tällaisilla kansallisilla säännöksillä voidaan esimerkiksi soveltaa kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltävää periaatetta tässä direktiivissä tarkoitettuihin kolmansien maiden kansalaisiin ja tältä pohjalta heille voidaan myöntää eräitä oikeuksia.
3. Tässä kohdassa suljetaan tietyt henkilöryhmät tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle:
 - a) Turvapaikan hakijoiden ja tilapäistä tai toissijaista suojelua saavien henkilöiden sulkeminen tämän direktiivin soveltamisalaan ulkopuolelle ei vaikuta heidän oikeuteensa opiskella tai hankkia ammatillinen koulutus – kyseisestä oikeudesta säädetään asianmukaisissa direktiiveissä (direktiiviehdotuksissa) – vaan merkitsee, että he eivät voi käyttää tätä direktiiviä perustana hakiessaan asemansa muuttamista (esim. turvapaikan hakijasta opiskelijaksi). Tällaiset muutokset voivat perustua ainoastaan kunkin jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön suotuisampiin säännöksiin.
 - b) Oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen Euroopan yhteisössä käyttäneen unionin kansalaisen perheenjäsenet, jotka ovat kolmansien maiden kansalaisia, suljetaan tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, koska he hyötyvät välillisesti yhteisön kansalaisten oikeudesta vapaaseen liikkuvuuteen.
 - c) Jäsenvaltiossa pitkään oleskelleen henkilön aseman saaneet kolmansien maiden kansalaiset suljetaan tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, koska pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemaa koskevan direktiiviehdotuksen 16 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ehdotetaan, että tunnustetaan heidän oikeutensa oleskella muissa jäsenvaltioissa opiskellakseen tai hankkiakseen ammatillisen koulutuksen.

II luku

Maahantulon ja oleskelun edellytykset

4 artikla

Tällä säännöksellä on tarkoitus varmistaa, että tätä direktiiviä, jolla lähennetään kansallisia lainsäädäntöjä, todella noudatetaan. Tässä kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat sallia tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ainoastaan silloin, kun asianmukainen oleskelulupa on myönnetty tämän direktiivin säännöksiä noudattaen.

5 artikla

1. Tässä kohdassa säädetään yleisistä maahantulon edellytyksistä, jotka tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien kolmansien maiden kansalaisten on aina täytettävä asianmukaisten 6, 7, 8, 9 tai 10 artiklan erityisedellytysten lisäksi.
 - a) Tavanomaisten asiakirjojen (passi tai vastaava matkustusasiakirja) lisäksi vastaanottavan jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan alaikäisillä on oltava huoltajan antama lupa oleskelua varten.
 - b) Tämä edellytys toistetaan, koska se on perusedellytys samaan tapaan kuin useimpia Euroopassa vapaaseen liikkuvuuteen oikeutettuja henkilöitä koskeva edellytys.
 - c) Tämä ulkomaalaisoikeuteen perinteisesti sisältyvä edellytys on laadittu joustavaksi siten, että tarvittavista asiakirjoista päättäminen jätetään jäsenvaltioiden tehtäväksi. Tarkoituksena ei ole säätää sellaisista kolmansien maiden kansalaisia koskevista vaatimuksista (kuten todistus kunniallisuudesta ja hyvämaineisuudesta tai rikosrekisteriote), jotka on vaikea tai mahdoton täyttää, koska vaadittunlaisia asiakirjoja ei välttämättä ole olemassa.
 - d) Joustavuussyistä tämä edellytys ei ole pakollinen, ja ainoastaan ne jäsenvaltiot, jotka sitä haluavat, soveltavat tätä edellytystä.
2. Tällä säännöksellä pyritään helpottamaan kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa, silloin kun he osallistuvat sellaisiin yhteisön ohjelmiin kuin korkea-asteen koulutusta koskeva Sokrates-ohjelma, ammatillista koulutusta koskeva Leonardo da Vinci -ohjelma, vapaaehtoistyötä koskeva Nuoriso-ohjelma ja muut erityisohjelmat (esim. Alpha- ja Alban-ohjelmat Latinalaista Amerikkaa varten ja EU:n ja Kiinan apurahahanke (EU-China Scholarship 2000)). Säännöksen merkitys korostuu entisestään, kun komissio ehdottaa uuden yhteisön ohjelman "Erasmus World" perustamista. Ohjelman tarkoituksena on myöntää apurahoja kolmansien maiden kansalaisille, jotta nämä voivat opiskella jäsenvaltioissa¹². Oleskelulupien ja tarvittaessa viisumien myöntämisen helpottaminen edellyttää jäsenvaltiolta sen varmistamista, että ne myönnetään niin, että kyseiset henkilöt voivat osallistua viipymättä näihin yhteisön ohjelmiin kuuluviin toimiin. Tämän ehdotuksen 7 artiklan ja pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemaa koskevan direktiiviehdotuksen 16 artiklan vuoksi tämä säännös koskee vain sellaisia kolmansien maiden (erityisesti hakijamaiden) kansalaisia, jotka hakevat pääsyä jäsenvaltioon ensimmäistä kertaa tai jotka asuvat yhdessä jäsenvaltiossa ja aikovat opiskella toisessa jäsenvaltiossa ennen kun he saavat pitkään oleskelleen henkilön aseman.

6 artikla

1. Tässä vahvistetaan erityisedellytykset, jotka koskevat kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa opiskelua varten.

¹² Ehdotus: Euroopan Parlamentin ja neuvoston päätös ohjelman käynnistämisestä korkea-asteen koulutuksen laadun parantamiseksi ja kulttuurien välisen yhteisymmärryksen edistämiseksi kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön avulla (Erasmus World) (2004–2008) (KOM(2002) 401).

- a) Ensimmäinen perusedellytys on se, että henkilö on hyväksytty 2 artiklan g kohdassa tarkoitettuun korkea-asteen tai ammatilliseen oppilaitokseen seuraamaan 2 artiklan c alakohdassa tarkoitettua opinto-ohjelmaa. Oleskeluluvan myöntäminen edellyttää hyväksyntää laitokseen. Kolmannen maan kansalaisen on oltava hyväksytty laitokseen oleskeluluvan tai viisumin myöntämisaikana, mutta hänen ei välttämättä tarvitse olla ilmoittautunut laitokseen, koska ilmoittautumisasiakirjat annetaan opiskelijalle usein vasta kun hän saapuu paikalle. Opiskelija voi todistaa täyttävänsä tämän edellytyksen esittämällä sitovan kirjeen laitokseen hyväksymisestä, mutta hänen ei tarvitse esittää todistetta ilmoittautumisesta. Tällä säännöksellä voidaan myös antaa kolmannen maan kansalaisen, joka on hyväksytty laitokseen, tulla väliaikaisesti maahan sillä edellytyksellä, että hän suoriutuu pääsykokeista tai että hänen ulkomailla suoritetun tutkintonsa vastaavuudesta saadaan päätös.
- b) Toinen edellytys koskee opiskelijan varoja, jotka hänellä edellytetään olevan, jotta hänelle voidaan myöntää lupa tulla jäsenvaltioiden alueelle ja oleskella siellä. Opiskelijan on osoitettava, että hänellä on riittävät varat koko oleskeluajakseen toimeentuloansa, opintojansa ja paluumatkaansa varten. Tämä säännös on laadittu tarkoituksella joustavaksi, jotta jäsenvaltioilla olisi harkintavaltaa päättää, miten opiskelijoiden on osoitettava täyttävänsä tämän edellytyksen. Direktiivissä ei ehdoteta minkäänlaista vähimmäismäärää, vaan sen määrittäminen kuuluu jäsenvaltioille. Kunkin jäsenvaltion on päätettävä, minkälaiset varat sen alueella opiskelevalla henkilöllä on tavallisesti oltava käytettävissään. Tätä määrää pidetään lähtökohtana arvioitaessa kunkin hakijan henkilökohtaista tilannetta (esim. pääsy edulliseen opiskelijamajoitukseen, luontoisedut kuten maksuton majoitus ja ruokailu kyseisen jäsenvaltion alueella laillisesti oleskelevan perheenjäsenen luona). Kun opiskelijan oleskelulupaa uusitaan ensimmäistä kertaa, jäsenvaltioita kehoitetaan opiskelijan varoja arvioidessaan ottamaan huomioon ne varat, joita hänen voidaan odottaa ansaitsevan 18 artiklassa ansiotoiminnan harjoittamisesta säädetyissä rajoissa.
- c) ja d) Kaksi viimeksi mainittua edellytystä eli riittävä kielitaito opinto-ohjelman seuraamiseksi ja tosite koulutuslaitoksen vaatiman ilmoittautumismaksun suorittamisesta eivät ole pakollisia. Joustavuussyistä näistä edellytyksistä päättäminen on jätetty jäsenvaltioiden harkintavaltaan.
2. Eräissä jäsenvaltioissa koulutuslaitoksessa opiskelevilla henkilöillä on sairausvakuutus ilman eri toimenpiteitä. Tämän kohdan tarkoituksena on selkeyttää heidän tilannettaan, koska sairausvakuutus on yksi yleisistä maahantulon edellytyksistä, jotka on mainittu 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa.
3. Tämä kohta liittyy kielen opetteluun. Kolmansien maiden kansalaiset voivat hakea maahanpääsyä tällä perusteella. Kielen opiskelun järjestäminen (joskus opetusta järjestävät kaupalliset yritykset) ja kesto (opetus on harvoin kokopäiväistä) vaihtelevat suuresti. Tilanteesta riippuen tuntuu kohtuulliselta antaa jäsenvaltioiden päättää, millaisille ja kenen järjestämille kursseille ne ovat valmiit sallimaan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon.

7 artikla

Tämä artikla, jolla pyritään vastaamaan yhä kasvavaan opiskelijoiden liikkuvuuden vaatimukseen, koskee yksinomaan sellaisia kolmansien maiden kansalaisia, jotka ovat tulleet

jäsenvaltioon opiskelijoina. Tämä artikla ei siis koske muilla perusteilla jäsenvaltioissa oleskeluluvan saaneita kolmansien maiden kansalaisia, jotka voivat opiskella tai seurata ammatillista koulutusta muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, johon he ovat asettautuneet, pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemaa koskevan direktiiviehdotuksen 16 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla. Tämän direktiivin perusteella myönnetty opiskelijan oleskelulupa antaa opiskelijalle oikeuden oleskella myös siinä jäsenvaltiossa, jonka alueella opiskelija haluaa jatkaa opintojaan, kunhan hän täyttää tässä artikkelissa säädettyjen erityisedellytysten lisäksi 5 ja 6 artikkelissa vahvistetut maahanpääsyn yleiset ja erityisedellytykset. Jotta vältettäisiin se, että ensimmäisen jäsenvaltion myöntämän oleskeluluvan voimassaolo päättyy ennen kuin toisen jäsenvaltion myöntämän oleskeluluvan voimassaolo alkaa, oleskelulupa on myönnettävä 30 päivän kuluessa.

Oleskeluoikeus on rajoitettu seuraaviin tapauksiin: joko opiskelija haluaa suorittaa osan opinto-ohjelmastaan (yli kolme kuukautta) toisessa jäsenvaltiossa ja palata sen jälkeen suorittamaan kyseisen opinto-ohjelman loppuun siinä jäsenvaltiossa, johon hän on alunperin päässyt opiskelemaan, tai hän haluaa suorittaa opinto-ohjelmansa loppuun toisessa jäsenvaltiossa tai hän haluaa täydentää jo yhdessä jäsenvaltiossa asetettujen vaatimusten mukaisesti suoritettua opinto-ohjelmaa toisella opinto-ohjelmalla toisessa jäsenvaltiossa. Tämä viimeinen vaihtoehto ei kata opiskelijoita, jotka aikovat seurata opinto-ohjelmaa, joka ei liity riittävän selvästi heidän jo suorittamiin opintoihinsa (mikä jättää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle opiskelijat, jotka haluavat muuttaa suuntautumisvaihtoehtoaan). Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltio käyttää harkintavaltaansa, joka sille kuuluu 6 artiklan 1 kohdan nojalla. Oleskeluoikeutta on rajoitettu myös niin, että jäsenvaltio voi kieltää opiskelijan maahantulon 11 artiklan 2 kohdan c ja d alakohdan sekä 15 ja 16 artiklan perusteella. Sen varmistamiseksi, että opiskelija, joka ei edisty opinnoissaan tyydyttävästi, ei yritä kiertää 11 artiklan 2 kohdan d alakohdan säännöstä, tässä direktiiviehdotuksessa säädetään, että opiskelijan on toimitettava sille jäsenvaltioille, jossa hän haluaa jatkaa opintojaan, täydelliset tiedot suorittamistaan korkea-asteen opinnoista (erityisesti kuinka monen vuoden opinnot hän on suorittanut ja millaisin tuloksin) oleskelulupahakemuksensa yhteydessä. Lisäksi se jäsenvaltio, johon opiskelijalle on jo myönnetty maahanpääsy, toimittaa sen jäsenvaltion pyynnöstä, johon oleskelulupaa haetaan, tiedot opiskelijan korkea-asteen opinnoista alueellaan sijaitsevilla laitoksilla. Jos opiskelija haluaa aloittaa toisen opinto-ohjelman toisessa jäsenvaltiossa, hänen on ilmoitettava hakemuksessaan, että se täydentää opinto-ohjelmaa, jonka hän on jo suorittanut jäsenvaltiossa, johon hän on alunperin päässyt opiskelemaan. Kun näitä edellytyksiä sovelletaan yhdessä, voidaan välttää se, että kolmansien maiden kansalaiset käyttäisivät väärin tämän säännöksen nojalla heille myönnettyä oleskeluoikeutta pidentämällä oleskeluaan Euroopan unionissa kohtuuttomasti opiskelijan asemaansa vedoten.

8 artikla

1. Tämä säännös koskee asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännön tai hallinnollisen käytännön mukaisia keskiasteen oppilaita, jotka ovat kolmansien maiden kansalaisia. Säännös kattaa ainoastaan hyväksytyjen järjestöjen vaihto-ohjelmien puitteissa järjestetyn liikkuvuuden ei siis yksittäisten henkilöiden liikkuvuutta, jota koskee edelleen jäsenvaltioiden kansallinen lainsäädäntö.
 - a) Vaikka useimmat tässä tarkoitetuista nuorista ovat 16–18-vuotiaita, ehdotuksessa jätetään joustavuussyistä oppilaiden ikärajan määrittäminen kullekin jäsenvaltiolle.

- b) Tämä edellytys on laadittu vastaamaan korkea-asteen opiskelijoita tai ammatillisessa koulutuksessa olevia opiskelijoita koskevaa edellytystä.
- c) Tämän direktiiviehdotuksen keskeinen edellytys on osallistuminen oppilasvaihto-ohjelmaan, jonka järjestää jäsenvaltion yksityiskohtaisten sääntöjensä mukaisesti tähän tarkoitukseen hyväksymä järjestö.
- d) Oppilaan on toimitettava todiste, että järjestö, jonka järjestämään vaihto-ohjelmaan hän osallistuu, eikä siis e alakohdassa mainittu sijoitusperhe, vastaa yksin tarvittaessa hänen oleskelu-, opiskelu- ja terveystakuistaan koko hänen oleskelunsa ajan sekä hänen paluukustannuksistaan siten, että vastaanottava jäsenvaltio voi turvautua tämän järjestön antamaan takuuseen. Tällaisen vastuun vaatiminen on oikeutettua sillä perusteella, että oppilaan varoja ei tarkisteta. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun on kyse tämän ehdotuksen 21 artiklassa tarkoitettua nopeutetusta menettelystä.
- e) Myös oppilaan perhemajoitusta koskeva edellytys on tärkeä. Itse asiassa perhemajoitus on keskeinen osa oppilaan oleskelua jäsenvaltiossa, ja sen tavoitteena on, että oppilas tutustuu kyseisen jäsenvaltion kulttuuriin ja oppii maan kieltä paremmin. Perhe valitaan sen vaihto-ohjelman sääntöjen mukaisesti, johon oppilas osallistuu, ja perhemajoitus voi olla myös yksi kriteereistä, joiden perusteella jäsenvaltio päättää myöntää oleskeluluvan ottaen huomioon myös muut asiaan liittyvät edellytykset, joita se voi itse asettaa.

2. Vastavuoroisuuden edellytyksellä pyritään antamaan kullekin jäsenvaltiolle halutessaan mahdollisuus harjoittaa vaihtoa ainoastaan sellaisten kolmansien maiden kanssa, jotka tarjoavat vaihtomahdollisuuden myös kyseisen jäsenvaltion kansalaisille.

9 artikla

Tässä vahvistetaan erityisedellytykset, jotka koskevat kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa ammatillista koulutusta varten. Maahantulo koulutusta varten on ymmärrettävä tässä direktiivissä suppeammin kuin opiskelijoiden oleskeluoikeudesta 29. lokakuuta 1993 annetussa neuvoston direktiivissä 93/96/ETY¹³. Tällaista ammatillista koulutusta seuraavaa henkilöä on päätetty kutsua harjoittelijaksi. Termiä on käytetty työskentelyä varten jäsenvaltioiden alueelle saapuvien kolmansien maiden kansalaisten maahantulon sallimisen rajoittamisesta 20. kesäkuuta 1994 annetussa neuvoston päätöslauselmassa¹⁴ ja myöhemmin kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä palkkatyötä tai itsenäistä ammatinharjoittamista varten tehdyssä neuvoston direktiiviehdotuksessa.

- a) Tämä direktiiviehdotus kattaa ainoastaan palkattomat harjoittelijat, palkkaa saavat harjoittelijat kuuluvat kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä palkkatyötä tai itsenäistä ammatinharjoittamista varten tehdyn direktiiviehdotuksen soveltamisalaan. Palkattomuutta koskevan peruskriteerin lisäksi nämä harjoittelijaryhmät eroavat toisistaan myös siinä, millainen sopimus harjoittelijalla on sen yksikön kanssa, jossa hän hankkii ammatillista

¹³ EYVL C 317, 18.12.1993, s. 59.

¹⁴ EYVL C 274, 19.9.1996, s. 6.

koulutusta. Tämän ehdotuksen piiriin kuuluva harjoittelija on tehnyt koulutussopimuksen, kun taas toisen ehdotuksen kattama harjoittelija on tehnyt eräänlaisen työsopimuksen (esim. oppisopimuksen). Koulutussopimus on rekisteröitävä jäsenvaltioiden vaatimuksesta yleensä silloin, kun harjoittelu suoritetaan yrityksessä eikä niinkään varsinaisissa ammatillista koulutusta järjestävissä elimissä, jotka jäsenvaltio on jo hyväksynyt tai joita se rahoittaa. Luontoisetuja tai eräiden harjoittelijan kulujen kattamiseen tarkoitettuja rahoja tai taskurahoja ei tässä direktiivissä pidetä palkkana. Jäsenvaltioiden on luonnollisestikin varmistettava, että hyväksyntäedellytyksiä noudatetaan ja varsinkin että palkattomia harjoittelijoita ei käytetä työpaikoilla työntekijöiden sijaan. Tämän vaaran minimoimiseksi palkattoman harjoittelijan oleskeluluvan voimassaoloaika rajataan tässä ehdotuksessa hyvin tarkkaan (ks. 13 artikla).

- b) Varoja koskeva edellytys vastaa sanamuodoltaan opiskelijoiden varoja koskevaa edellytystä. Ainoa muutos on se, että tässä edellytys koskee ammatillista koulutusta saavia harjoittelijoita. Ks. 6 artiklan 1 kohdan b alakohtaa koskevat huomautukset.
- c) Vastaanottavan jäsenvaltion kielen taitoa koskevaa edellytystä on lievennetty suhteessa opiskelijoiden kielitaitoa koskevaan edellytykseen. Ammatilliseen koulutukseen kuuluvan harjoittelun suorittamiseen riittää vähäisempi kielitaito kuin opiskeluun, ja kokemus on osoittanut, että useiden harjoittelijoiden kielitaito paranee harjoittelun aikana. Tapaushkohtaisesti ja vastaanottavan jäsenvaltion vaatimuksia noudattaen perustason kieliopetusta voidaan antaa harjoittelijalle jo lähtömaassa tai jäsenvaltiossa oleskelun alussa, jos hän tuntee jo kielen alkeet.

10 artikla

Tässä vahvistetaan erityisedellytykset, jotka koskevat kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa vapaaehtoistyötä varten.

- a) Tämä edellytys vastaa sanamuodoltaan oppilaiden ikää koskevaa 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan edellytystä. Vapaaehtoistyöntekijöiden ikärajaksi on vahvistettu 18-25 vuotta esimerkiksi niin "Nuorten eurooppalainen vapaaehtoistyö" -toimintaohjelmassa kuin nuorten pitkäaikaisen kansainvälisen vapaaehtoistyön edistämistä koskevassa Euroopan neuvoston yleissopimuksessa.
- b) Tämä keskeinen edellytys on kolmannen maan kansalaisen osallistuminen vapaaehtoistyöohjelmaan, jonka järjestää voittoatavoittelematon yleishyödyllinen järjestö asianomaisessa jäsenvaltiossa. Vastaanottavan järjestön on oltava kyseisen jäsenvaltion sen omien yksityiskohtaisten sääntöjensä mukaisesti hyväksymä. Vapaaehtoistyöntekijän tulon on perustuttava hänen ja hänet vastaanottavan järjestön allekirjoittamaan sopimukseen. Sopimuksessa on mainittava riittävän yksityiskohtaisesti vapaaehtoistyöntekijän työtehtävät ja työajat, jotta asianomainen jäsenvaltio voi varmistaa, että vapaaehtoistyö ei kata sellaisia tehtäviä, joista olisi tehtävä työsopimus. Sopimuksessa on myös mainittava, millaisissa oloissa vapaaehtoistyöntekijä suorittaa tehtävänsä ja kenen puoleen hän voi kääntyä tarvitessaan apua mahdollisesti ilmenevien ongelmien ratkaisemisessa. Tämä voidaan ratkaista esimerkiksi siten, että hänelle nimetään

vastaanottavasta järjestöstä tukihenkilö oleskelunsa ajaksi. Lisäksi sopimuksessa on mainittava käytettävissä olevat varat ja luontoisedut vapaaehtoistyöntekijän matkakulujen, mahdollisen koulutuksen, ruoan, majoituksen ja paikallisten matkakulujen sekä taskurahan kattamiseksi. Vapaaehtoistyöohjelmasta vastaavan järjestön ei tarvitse yksin tarjota näitä varoja ja luontoisetuja vaan ne voidaan saada myös muista lähteistä (esim. vapaaehtoistyöntekijän perhe, joka oleskelee laillisesti kyseisen jäsenvaltion alueella, voi tarjota majoituksen). Koska vastaanottava järjestö on täysin vastuussa vapaaehtoistyöntekijästä tämän oleskelun ajan, vapaaehtoistyöntekijältä ei edellytetä omia varoja.

- c) Vapaaehtoistyöntekijän on toimitettava todiste, että järjestöllä, jonka järjestämään toimintaan hän osallistuu, on hänen toimintaansa koskeva vastuuvakuutus, ja että kyseinen järjestö vastaa tarvittaessa hänen oleskelu- ja terveydenhoitokuluistaan koko sen ajan, jonka hän oleskelee jäsenvaltion alueella, ja paluukustannuksistaan, siten että kyseinen jäsenvaltio voi turvautua tämän järjestön antamaan takuuseen.
- d) Vapaaehtoistyöntekijän oleskelulla on laajemmat tavoitteet kuin pelkästään yhteisvastuullisen käytännön työn tekeminen. Sen varmistamiseksi, että vapaaehtoistyö sujuu asianmukaisesti ja että vapaaehtoinen hyötyy myös itse oleskelustaan mahdollisimman paljon, on tärkeää varmistaa, että hän saa vastaanottavan maan kieltä, historiaa ja yhteiskuntaa koskevaa perustason opetusta. Tapauskohtaisesti lähettävä järjestö voi antaa hänelle tällaista perustason opetusta joko ennen maahantuloa tai oleskelun alussa.

III luku

Oleskelulupien voimassaoloaika ja uusiminen

11 artikla

1. Tämä säännös on laadittu tarkoituksella joustavaksi, jotta opiskelijan oleskelulupaa voidaan mukauttaa opintojen pituuteen. Opintojen pituus vaihtelee aloittain. Useiden jäsenvaltioiden käytäntöä vastaavana perusajatuksena on, että oleskeluluvat myönnetään yhdeksi vuodeksi, paitsi jos kohteena oleva opinto-ohjelma on lyhyempi, jolloin oleskelulupa myönnetään täksi lyhyemmäksi ajaksi, tai jos opiskelija saa tulla jäsenvaltioiden alueelle sillä edellytyksellä, että hänen ulkomailla suoritetun tutkintonsa vastaavuudesta saadaan päätös tai että hän suoriutuu pääsykokeista. Ehdotuksessa annetaan jäsenvaltioille halutessaan myös mahdollisuus myöntää yli vuoden voimassa olevia opiskelijan oleskelulupia, kun tarkoituksena on kattaa tietty opintokokonaisuus. Tavoitteena on uusia oleskeluluvat vuosittain, paitsi jos tehdään oleskeluluvan uusimista koskeva hakemus alle vuoden kestävää opinto-ohjelmaa varten.
2. Tässä kohdassa täsmennetään opiskelijan oleskeluluvan uusimisen ja peruuttamisen edellytykset. Peruuttaminen voi tulla kyseeseen milloin hyvänsä. Osa näistä edellytyksistä on uusia, ja ne täydentävät 5 ja 6 artiklassa mainittuja oleskelulupien myöntämistä koskevia edellytyksiä.

- a) Tämä säännös koskee opiskelijaa, joka on saanut tulla maahan sillä varauksella, että hän suoriutuu valitsemansa opinto-ohjelman pääsykokeista mutta joka ei selviydy niistä eikä näin ollen voi ilmoittautua hakemaansa laitokseen.
- b) Tämä säännös koskee sellaisen opiskelijan asemaa, jolle on myönnetty oikeus tulla maahan sillä edellytyksellä, että hänen ulkomailla suoritetun tutkintonsa vastaavuudesta annetaan vahvistava päätös, mutta hän ei saa tällaista päätöstä.
- c) Tällä säännöksellä annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus estää kolmansien maiden kansalaisia käyttämästä väärin opiskelijan asemaa ja työskentelemästä opiskelun sijaan.
- d) Tämä säännös koskee opiskelijaa, joka ei edisty opinnoissaan riittävästi. Tämän säännöksen soveltamisalaa arvioitaessa on otettava huomioon, että koulutuslaitokset toimivat eräänlaisena "suodattimena" ennen kuin toimivaltaiset viranomaiset suorittavat oleskelulupia koskevia tarkastuksia. Jos koulutuslaitokset eivät anna opiskelijan ilmoittautua uudelleen, opiskelija ei voi uusia oleskelulupaansa, koska hän ei enää täytä 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan edellytystä. Säännös on laadittu yleiseksi, koska yksityiskohtaisten säännösten laatiminen olisi mahdotonta, sillä eurooppalaisissa koulutuslaitoksissa arvioidaan opiskelijoiden edistymistä eri tavoin. Tällä säännöksellä annetaan jäsenvaltioille laaja harkintavalta arvioida opiskelijoiden edistymistä korkea-asteen opinnoissaan näiden ilmoittautuessa laitokseen uudelleen, joten vaikuttaa suotavalta, että koulutuslaitosta, johon opiskelija on ilmoittautunut, on kuultava etukäteen, jotta toimivaltainen viranomainen voi tehdä perustellun päätöksen oleskelulupa-asiasta. Koulutuslaitoksen lausunnossa, joka ei sido toimivaltaista viranomaista, esitetään sekä täydelliset tiedot opiskelijan suorittamista opinnoista että todennäköiset syyt, miksi opintoja on suoritettu sen verran. Jos koulutuslaitos ei vastaa toimivaltaisten viranomaisten kyselyyn kohtuullisessa ajassa, viranomainen voi edetä asiassa ilman lausuntoa.

12 artikla

Tämä säännös koskee vaihto-oppilaan oleskelulupaa, jonka voimassaoloaika on enintään yksi vuosi, eikä sitä voida uusia.

13 artikla

Tämä säännös koskee palkattoman harjoittelijan oleskelulupaa, jonka voimassaoloaika on enintään yksi vuosi. Lupa voidaan poikkeuksellisesti uusia kerran silloin, kun oleskelun pidentäminen on tarpeen, jotta harjoittelija voi saattaa päätökseen aloittamansa ammatillisen koulutuksen. Tämä oleskelulupa voidaan peruuttaa opiskelijoiden oleskeluluvan tavoin, jos sen haltija ei noudata 18 artiklassa asetettuja työntekoa koskevia rajoituksia, silloin kun jäsenvaltio myöntää harjoittelijoille oikeuden työntekoon.

14 artikla

Tämä säännös koskee vapaaehtoistyöntekijän oleskelulupaa, jonka voimassaoloaika on enintään yksi vuosi. Lupaa ei voida uusia.

15 artikla

Tämä säännös koskee tapauksia, joissa tässä direktiivissä tarkoitettu oleskelulupa tai viisumi voidaan evätä tai peruuttaa. Ensimmäisessä kohdassa tarkoitetaan tilanteita, joissa luvan haltija ei täytä tai ei enää täytä jäsenvaltioiden alueelle tulon ja siellä oleskelun edellytyksiä. Toinen kohta koskee yleiseen järjestykseen tai turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyviä varauksia, joiden on perustuttava asianomaisen kolmannen maan kansalaisen omaan käytökseen. Päätökset on tehtävä tapauskohtaisesti ja ottaen huomioon asianomaisen henkilön tilanne ja oikeasuhteisuuden periaate. Ketään ei lisäksi saa rankaista siitä, että hän sairastuu maahantulon jälkeen.

16 artikla

Vaikka yleiseen järjestykseen, yleiseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen perustuvia syitä koskevassa 15 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioilla on huomattava harkintavalta, tämä säännös velvoittaa ne myös peruuttamaan kaikki tämän direktiivin nojalla myönnetty oleskeluluvat tai viisumit, jos näytetään toteen, että lupa on hankittu epärehellisesti.

IV luku

Kolmansien maiden kansalaisten oikeudet

17 artikla

Tässä artiklassa säädetään, että tämän direktiivin mukaisesti myönnetyn oleskeluluvan haltijalla on oikeus tulla luvan hänelle myöntäneen jäsenvaltion alueelle ja oleskella siellä. Koska useat jäsenvaltiot myöntävät oleskelulupia ulkomaalaisille vasta, kun nämä ovat niiden alueella, ja vaativat näin ollen pitkäaikaista viisumia tullessaan ensimmäistä kertaa jäsenvaltion alueelle, tässä säädetään, että jäsenvaltioiden on helpotettava viisumien myöntämistä.

Tässä korostetaan, että direktiiviehdotuksessa ei ole säännöstä, joka vastaisi opiskelijoiden oleskeluoikeudesta 29. lokakuuta 1993 annetussa neuvoston direktiivissä 93/96/ETY15 olevaa säännöstä, jonka mukaan direktiivissä ei ole perustetta, jonka mukaan vastaanottavan jäsenvaltion olisi maksettava oleskeluoikeuden saaneille opiskelijoille elinkustannuksiin tarkoitettua opintotukea. Tällainen tarkennus on itse asiassa tarpeeton, koska kolmansien maiden kansalaisia ei koske yhteisön perustamissopimuksen 12 artiklassa mainittu kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltävä periaate.

18 artikla

Tässä säädetään, että oikeus päästä työmarkkinoille koskee vain opiskelijoita ja palkattomia harjoittelijoita. Muita tässä direktiivissä tarkoitettuja kolmansien maiden kansalaisia (oppilaita ja vapaaehtoistyöntekijöitä) tämä oikeus ei koske.

Ensimmäisessä kohdassa opiskelijoille myönnetään rajoitettu oikeus työntekoon, jotta heidän oleskelunsa tarkoitus eli opinto-ohjelman seuraaminen ei muuttuisi. Tässä säädetään yleisesti, että opiskelijat saavat työskennellä opintojen seuraamiseen tavallisesti tarvittavan ajan ulkopuolella; tämä aika vaihtelee opinto-ohjelmittain. Lisäksi säädetään viikoittaisten

työtuntien enimmäismäärästä. Tässä direktiiviehdotuksessa ei vahvisteta varsinaista tuntimäärää, koska halutaan ottaa mahdollisimman hyvin huomioon se, että nykyisin sovellettavat säännöt vaihtelevat suuresti jäsenvaltiosta toiseen. Joten tuntimäärän, joka voi olla 10–20 viikkotuntia, vahvistaminen jätetään jäsenvaltioille. Vähimmäistuntimäärä on vahvistettu, jotta opiskelijalla on mahdollisuus täydentää elinkustannuksiinsa tarvitsemiaan varoja merkittävällä tavalla tietoisena siitä, että jäsenvaltiot ottavat huomioon opiskelijan ansaitsemat tulot arvioidessaan hänen käytettävissä olevia tulojaan (ks. 6 artiklan 1 kohdan b alakohtaa koskeva huomautus) oleskeluluvan ensimmäisen uudistamisen yhteydessä. Enimmäistyötuntimäärää, joka vastaa suurin piirtein puolipäivätyötä, pidetään suurimpana mahdollisena, jonka kokopäiväistä opiskeluohjelmaa seuraava henkilö voi tehdä. Näitä rajoituksia ei tietenkään sovelleta loma-aikoina.

Toisen kohdan tarkoituksena on antaa sellaisille jäsenvaltioille, jotka sitä haluavat, mahdollisuus olla yleensäkin antamatta opiskelijoille oikeutta työntekoon heidän ensimmäisen oleskeluvuotensa aikana. Tällä säännöksellä pyritään estämään sellaisten henkilöiden maahantulo, joiden aikomuksena on käyttää opiskelijan asemaa väärin ja tehdä työtä Euroopan unionissa, sekä ottamaan huomioon, että ensimmäinen oleskeluvuosi on useille opiskelijoille usein vaikea siirtymäkausi, jonka aikana heidän kannattaa keskittyä opintoihinsa edetäkseen niissä. Tässä säädetään myös, että jäsenvaltiot voivat peruuttaa opiskelijan oikeuden työntekoon, jos hän ei edisty opinnoissaan, jotta oleskelun tarkoitus ei muutu opiskelusta työnteoksi. On syytä muistaa, että opiskelijoiden oleskelulupa voidaan jättää uusimatta tai peruuttaa, jos he eivät noudata heille asetettuja työntekoa koskevia rajoituksia.

Kolmas kohta koskee palkattomia harjoittelijoita, joille direktiiviehdotuksessa ei myönnetä oikeutta työntekoon. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin halutessaan sen tehdä samoin rajoituksin kuin opiskelijoille. Tämän säännöksen tarkoituksena on antaa harjoittelijoille mahdollisuus täydentää käytettävissä olevia varojaan, vaikka heidän oleskelunsa jääkin lyhyemmäksi kuin oleskelu opiskelua varten (ks. 13 artikla). Harjoittelun palkattomuuden säilyttämiseksi tässä säädetään, että harjoittelijat eivät voi työskennellä suoraan tai välillisesti sen yrityksen palveluksessa, jossa he suorittavat harjoitteluaan.

Neljäs kohta koskee muodollisuuksia, jotka työskentelevien opiskelijoiden voidaan odottaa täyttävän. Näin ollen tämän säännöksen nojalla palkkatyötä tekevät opiskelijat eivät yleensä (loma-aikojen ulkopuolella tai niiden aikana) tarvitse työlupaa, koska se ei vaikuta tarpeelliselta. Ensimmäisessä kohdassa kuitenkin säädetään, että opiskelijoiden, jotka haluavat toimia itsenäisinä ammatinharjoittajina, on noudatettava valitsemaansa ammattia koskevia sääntöjä sen tarkistamiseksi, että heillä on tarvittava pätevyys. Jotta olisi helpompi tarkistaa, että opiskelijat noudattavat heille asetettuja työaikarajoituksia säädetään myös, että jäsenvaltiot voivat velvoittaa opiskelijat ilmoittamaan palkkatyön tai itsenäisen ammatin harjoittamisesta nimeämälleen viranomaiselle. Tällainen ilmoitus voi olla ennakkoodellytys toiminnan harjoittamiselle tai se voidaan tehdä jälkikäteen. Vastaava ilmoitusvelvollisuus voidaan asettaa opiskelijoiden työnantajille. Tällaista ilmoitusjärjestelmää ei ole tehty pakolliseksi, jottei kuormitettaisi muodollisuuksilla sellaisia jäsenvaltioita, jotka eivät halua ottaa sitä käyttöön.

V luku

Menettely ja avoimuus

19 artikla

Tämä säännös koskee oleskelulupahakemusten tekemistä. Tavanomainen menettely edellyttää, että hakemus tehdään silloin, kun kolmannen maan kansalainen on vielä alueen ulkopuolella ja yleensä maassa, jossa hän oleskelee laillisesti. Vaikuttaa suotavalta antaa tämän direktiiviehdotuksen soveltamisalaan kuuluville kolmansien maiden kansalaisille mahdollisuus jättää oleskelulupahakemus paikan päällä, silloin kun he jo ovat kyseisen jäsenvaltion alueella. Tämä mahdollisuus on rajattu henkilöihin, jotka oleskelevat siellä laillisesti yli kolmen kuukauden ajan, mikä jättää soveltamisalan ulkopuolelle enintään kolmeksi kuukaudeksi myönnetyn viisumin haltijat. Joustavuussyistä säädetään myös yleisestä poikkeuksesta, jonka perusteella voidaan tutkia sellaistenkin henkilöiden jättämät hakemukset, jotka eivät täytä tässä asetettuja edellytyksiä. Jäsenvaltioiden sääntelymahdollisuuksia ei ole haluttu rajoittaa liikaa.

20 artikla

Tämä säännös koskee kolmansien maiden kansalaisille myönnettyjä takeita, jotka liittyvät tämän direktiiviehdotuksen kattamien oleskelulupien tai viisumien myöntämismenettelyihin. Säännös koskee niiden myöntämisaikaa sekä niiden epäämistä, muuttamista, uudistamatta jättämistä tai peruuttamista koskevien päätösten perusteluja sekä oikeutta hakea muutosta tällaisiin päätöksiin.

Rajoittamatta 21 artiklan soveltamista yleisten oikeussääntöjen mukaan oleskeluluvat on myönnettävä enintään kolmessa kuukaudessa, minkä pitäisi antaa opiskelijoille mahdollisuus jättää hakemus keskiasteen opintojensa päättyessä ja saada oleskelulupa seuraavan lukuvuoden alkuun mennessä.

21 artikla

Tämä säännös koskee opiskelijoiden ja vaihto-oppilaiden oleskelulupien nopeutettua myöntämismenettelyä, jonka avulla pyritään helpottamaan tällaisten kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa. Tämä säännös toimii myös oikeusperustana sille, että eräiden jäsenvaltioiden myönteisiä kokemuksia voidaan ottaa käyttöön koko Euroopan unionissa. Menettely perustuu oleskelulupien myöntämisestä vastaavan toimivaltaisen viranomaisen ja koulutuslaitosten tai vaihto-oppilasjärjestöjen väliseen sopimukseen, jonka ansiosta oleskeluluvat tai viisumit myönnetään 20 artiklan 1 kohdassa mainittua kolmen kuukauden määräaikaan lyhyemmässä ajassa. Tällöin laitos tai järjestö jättää yleensä hakemukset, vaikka oleskelulupa myönnetäänkin aina kyseisen opiskelijan tai oppilaan nimissä. Tämä säännös antaa uuden mahdollisuuden niin jäsenvaltioille kuin laitoksille ja järjestöillekin, joita tämä mahdollisuus saattaa koskea.

Sopimuksessa on määrättävä vähintään seuraavista kohdista:

- a) ja b) Yksityiskohtaiset säännöt, joilla laitos tai vaihto-oppilasjärjestö varmistaa maahantulon ja oleskelun edellytysten noudattamisen oleskelulupien myöntämisestä vastaavan jäsenvaltion puolesta. Tämä on olennaista menettelyn nopeuttamiseksi tekemättä siitä kuitenkaan tavanomaista menettelyä monimutkaisempaa. Tarkoituksena ei ole siirtää toimivaltaisen

viranomaisen valtuuksia myöntää oleskelulupia laitoksille tai järjestöille vaan saada hakemus tutkittua nopeammin sopimuksen allekirjoittaneiden luottamuksellisten suhteiden ansiosta. Toimivaltaisella viranomaisella on yksin valtuudet varmistaa edellytysten noudattaminen. Yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyvät seikat tarkistaa yksinomaan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen.

- c) Sopimuksessa mainittavaa määräaika ei vahvisteta direktiivissä joustavuussyistä, mutta sen on oltava lyhempi kuin 20 artiklan 1 kohdassa asetettu kolmen kuukauden määräaika.
- d) Jotta kyseiset laitokset ja järjestöt tuntisivat vastuunsa käsitellessään ja valitessaan hakemuksia nopeutettua menettelyä varten, sopimuksessa on oltava sen purkamisen mahdollistava lauseke siltä varalta, että käy ilmi, että maahantullut kolmannen maan kansalainen ei enää täytä oleskelun edellytyksiä.
- e) Tämä lauseke koskee ainoastaan vaihto-oppilasjärjestöjen tekemiä sopimuksia. Koska nämä järjestöt ovat 8 artiklan 1 kohdan d alakohdan nojalla vastuussa kyseiselle jäsenvaltiolle oppilaan oleskelu-, opiskelu- ja terveydenhoitokuluista koko tämän oleskelun ajan kyseisen jäsenvaltion alueella sekä hänen paluukustannuksistaan, sopimuksessa määrätään luonnollisestikin tätä vastuuta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja varsinkin taloudellisista edellytyksistä, jotka järjestöjen on täytettävä.

Myös kolmannen maan koulutuslaitos, joka lähettää oppilaitaan johonkin Euroopan yhteisössä toimivaan koulutuslaitokseen, voi olla sopimuspuolena tällaisessa sopimuksessa, varsinkin silloin kun se osallistuu korkeakoulujen yhteistyöhön erityisen sopimuksen kautta (esim. uuden Erasmus World -ohjelman puitteissa). On selvää, että kolmansien maiden laitokset eivät kykene osaltaan varmistamaan jäsenvaltioiden alueelle tulon edellytysten noudattamista, mutta sopimuksessa voitaisiin määrätä yksityiskohtaisesti opiskelijan hakemuksen siirtämisestä laitokselta toiselle sekä eurooppalaisen koulutuslaitoksen pääsyvaatimusten tarkistamisesta ennalta.

22 artikla

Tämä säännös koskee maksuja, joita jäsenvaltiot voivat vaatia oleskeluluvan hakijoilta. Tässä ehdotetaan, että kukin jäsenvaltio vahvistaa maksunsa, joka saa enimmillään kattaa hakemuksen käsittelystä todella aiheutuneet hallintomenot.

23 artikla

Tällä säännöksellä pyritään edistämään tietojen levittämistä maailmanlaajuisesti Euroopan unionin kolmansien maiden kansalaisille tarjoamista koulutusmahdollisuuksista sekä tukemaan jäsenvaltioiden koulutuslaitoksia. Nämä tiedot, joita on päivitettävä säännöllisesti, koskevat niin jäsenvaltioiden alueelle opiskelua varten tapahtuvan tulon ja siellä oleskelun edellytyksiä (esim. 6 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen opiskelijalta vaadittavien varojen kuukausittaisen vähimmäismäärän julkistaminen) kuin mahdollisuuksien mukaan kolmansien maiden kansalaisille avoimia ohjelmia ja laitoksia, ottaen huomioon niiden suuren lukumäärän ja sen, kuinka paljon ne eroavat toisistaan. Jäsenvaltioiden ei tarvitse levittää näitä tietoja itse vaan ne voivat jättää sen esimerkiksi koulutuslaitosten tehtäväksi, mutta niiden on varmistettava ainakin se, että tiedot ovat saatavissa Internetin kautta.

VI luku

Loppusäännökset

24 artikla

Tässä artiklassa esitetään syrjintäkieltoa koskeva vakiosäännös. Sen sanamuoto perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 13 artiklaan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 21 artiklaan. Säännös ei vaikuta kansainvälisiin säädöksiin kuten ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen perustuviin velvollisuuksiin.

25 artikla

Tämä on yhteisön lainsäädännössä käytetty vakiosäännös, jossa jätetään jäsenvaltioiden määritettäväksi tämän direktiivin noudattamiseksi annettujen kansallisten säädösten rikkomistapauksiin sovellettavat seuraamukset, ja tässä todetaan vain, että niiden on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

26 artikla

Komission tehtävänä on raportoida neuvostolle ja parlamentille tämän direktiivin soveltamisesta jäsenvaltioissa ja varsinkin tarvittavista muutoksista tai täydennyksistä. Ensimmäinen kertomus on esitettävä viimeistään kolmen vuoden kuluttua 27 artiklassa säädetyn määräajan päättymisestä; varsinainen raportointitiheys on määriteltävä myöhemmin.

27 artikla

Tässä säädetään päivämäärästä, johon mennessä jäsenvaltioiden on saatettava tämä direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään; se on 31. joulukuuta 2004. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava välittömästi ja järjestelmällisesti komissiolle tässä tarkoituksessa tekemistään muutoksista antamiinsa lakeihin, asetuksiin ja hallinnollisiin määräyksiin ja liitettävä niihin viittaus tähän direktiiviin.

28 artikla

Tällä säännöksellä vahvistetaan direktiivin voimaantulopäivämäärä suhteessa sen julkaisemiseen EYVL:ssä.

29 artikla

Tällä säännöksellä täsmennetään, että tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille, lukuun ottamatta Tanskaa, Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn Tanskan asemaa koskevan pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan nojalla, sekä Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Irlantia, Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemaa koskevan pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan nojalla, jolleivät Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti ilmoita päinvastaisesta päätöksestään kyseisen pöytäkirjan yksityiskohtaisten määräysten mukaisesti.

Ehdotus:

NEUVOSTON DIREKTIIVI

kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä opiskelua, ammatillista koulutusta tai vapaaehtoistyötä tai varten

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 63 artiklan ensimmäisen kohdan 3 alakohdan a alakohdan ja 4 alakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen¹⁶,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon¹⁷,

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹⁸,

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon¹⁹,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen asteittaista käyttöönottoa varten Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa määrätään turvapaikkaa, maahanmuuttoa ja kolmansien maiden kansalaisten oikeuksia koskevien toimenpiteiden toteuttamisesta.
- (2) EY:n perustamissopimuksen 63 artiklan ensimmäisen kohdan 3 alakohdassa määrätään, että neuvosto toteuttaa maahanmuuttopolitiikan alaan kuuluvat toimenpiteet, jotka koskevat maahantulon ja oleskelun edellytyksiä sekä menettelyjä pitkäaikaisten viisumien ja oleskelulupien myöntämisessä jäsenvaltioissa.
- (3) Eurooppa-neuvosto vahvisti Tampereen erityiskokouksessaan 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 tarpeen lähentää kolmansista maista peräisin olevien henkilöiden maahantulon ja oleskelun edellytyksiä koskevaa jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä ja pyysi tätä varten neuvostoa tekemään pikaisesti päätöksiä komission ehdotusten perusteella.
- (4) Euroopan yhteisön koulutusalan ja ulkosuhteiden alan tavoitteisiin kuuluu markkinoida koko Eurooppaa merkittävänä koulutusalan osaamisen alueena ja auttaa tiedon jakamista maailmassa, mikä edistää sille tärkeiden arvojen, kuten ihmisoikeuksien, kansanvallan ja oikeusvaltion, levittämistä. Myönteisellä

¹⁶ EYVL C [...], [...], s. [...].

¹⁷ EYVL C [...], [...], s. [...].

¹⁸ EYVL C [...], [...], s. [...].

¹⁹ EYVL C [...], [...], s. [...].

suhtautumisella siihen, että kolmansien maiden kansalaiset tulevat Euroopan yhteisöön ja liikkuvat siellä opiskelutarkoituksessa, on ratkaiseva merkitys tämän strategian toteutumiselle. Tähän kuuluu myös jäsenvaltioiden maahantulon ja oleskelun edellytyksiä koskevien kansallisten lainsäädäntöjen lähentäminen.

- (5) Muutto ulkomaille opiskelua, ammatillista koulutusta tai vapaaehtoistyötä varten, silloin kun se on periaatteessa tilapäistä ja vastaanottavan valtion työmarkkinoista riippumatonta, on hyödyksi niin muuttajalle itselleen kuin tämän lähtövaltiolle ja vastaanottavalle valtiollekin ja parantaa yleisesti kulttuurien keskinäistä ymmärtämystä.
- (6) Uudet yhteisön säännöt perustuvat opiskelijan, harjoittelijan, koulutuslaitoksen, ammatillista koulutusta järjestävän elimen ja vapaaehtoistyön käsitteiden määritelmiin, joita on jo käytetty yhteisön tasolla, varsinkin kyseisten henkilöiden liikkuvuutta edistävissä yhteisön ohjelmissa. (kuten Leonardo da Vinci, Sokrates ja nuorten eurooppalainen vapaaehtoistyö).
- (7) On helpotettava sellaisten opiskelijoiden liikkuvuutta, jotka ovat kolmansien maiden kansalaisia ja opiskelevat useissa jäsenvaltioissa, samoin kuin sellaisten kolmansien maiden kansalaisten maahanpääsyä, jotka osallistuvat sellaisiin opiskelua, ammatillista koulutusta tai vapaaehtoistyötä koskeviin yhteisön ohjelmiin, joilla pyritään edistämään liikkuvuutta Euroopan yhteisössä tai Euroopan yhteisöön.
- (8) Koska on syytä ottaa huomioon opiskelun kustannukset ja se, että yhä useammat opiskelijat joutuvat työskentelemään opintojensa aikana niiden rahoittamiseksi, kolmansien maiden kansalaisten maahanpääsyyn olisi liitettävä myös rajoitettu pääsy työmarkkinoille.
- (9) Opiskelua varten tapahtuvaa maahanpääsyä koskevia menettelyjä on voitava nopeuttaa, varsinkin kun on kyse liikkuvuudesta eurooppalaisten ja kolmansien maiden koulutuslaitosten kumppanuusohjelmissa tai jäsenvaltioiden hyväksymien järjestöjen oppilasvaihto-ohjelmissa.
- (10) Avoimuuden takaavilla toimilla on varmistettava, että kolmansien maiden kansalaiset saavat tietoa sellaisista Euroopan yhteisössä toimivista koulutuslaitoksista, opinto-ohjelmista ja ammatillisista koulutusohjelmista, joihin he voivat päästä.
- (11) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet.
- (12) Suunnitellun toiminnan tavoitteita ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden toimin, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin yhteisön tasolla. Tavoitteena on määritellä yhteisön tasolla yhdenmukainen säädöskehys, joka koskee kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksiä jäsenvaltioiden alueella yli kolmen kuukauden ajan tapahtuvaa opiskelua, ammatillista koulutusta tai vapaaehtoistyötä varten, ja menettelyjä, joiden mukaan jäsenvaltiot myöntävät oleskeluluvat ja viisumit tällaista maahantuloa ja oleskelua varten. Yhteisö voi siis toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa esitetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

- (13) Tanska ei osallistu tämän direktiivin antamiseen Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn Tanskan asemaa koskevan pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan nojalla. Tästä syystä direktiivi ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan,

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I luku

Yleiset säännökset

1 artikla: Tavoite

Tämän direktiivin tavoitteena on määrittää:

- a) kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytykset jäsenvaltioiden alueella yli kolmen kuukauden ajan tapahtuvaa opiskelua, ammatillista koulutusta tai vapaaehtoistyötä varten;
- b) säännöt menettelyille, joiden mukaan jäsenvaltiot myöntävät kolmansien maiden kansalaisille oleskeluluvat tällaista maahantuloa ja oleskelua varten.

2 artikla: Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- a) 'kolmannen maan kansalaisella' henkilöitä, jotka eivät ole perustamissopimuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja unionin kansalaisia, kansalaisuudettomat henkilöt mukaan luettuina;
- b) 'opiskelijalla' kolmannen maan kansalaista, jolle on myönnetty oikeus tulla jäsenvaltion alueelle osallistumaan opinto-ohjelmaan korkea-asteen oppilaitoksessa tai ammatillisessa oppilaitoksessa;
- c) 'opinto-ohjelmalla' kokopäiväistä koulutuskokonaisuutta, jossa opinnot johtavat jonkin tutkinnon, myös tohtorintutkinnon, suorittamiseen tai jossa suoritetaan vuoden kestävä korkea-asteen opintoihin valmentavat opinnot;
- d) 'oppilaalla' kolmannen maan kansalaista, jolle on myönnetty oikeus tulla jäsenvaltion alueelle osallistumaan opetukseen keskiasteen oppilaitoksessa osana vaihto-ohjelmaa, jonka järjestää kyseiseen tarkoitukseen asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädäntönsä tai hallinnollisen käytäntönsä mukaisesti hyväksymä järjestö;
- e) 'palkattomalla harjoittelijalla' kolmannen maan kansalaista, jolle on myönnetty oikeus tulla jäsenvaltion alueelle osallistumaan palkattomaan ammatilliseen koulutusohjelmaan;
- f) 'ammatillisella koulutuksella' kokopäiväistä koulutusohjelmaa, jossa pyritään hankkimaan ammattitaito tai kehittämään sitä julkisessa tai yksityisessä ammatillisesta koulutusta järjestävässä elimessä, jonka jäsenvaltio on hyväksynyt tai jota se rahoittaa

kansallisen lainsäädäntönsä tai hallinnollisen käytäntönsä mukaisesti, taikka yksityisessä tai julkisessa yrityksessä ja joka johtaa jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön tai hallinnollisen käytännön mukaisesti tunnustetun ammattipätevyyden saamiseen;

- g) 'laitoksella' julkista tai yksityistä korkea-asteen oppilaitosta, ammatillista oppilaitosta tai keskiasteen oppilaitosta, jonka jäsenvaltio on hyväksynyt tai jota se rahoittaa kansallisen lainsäädäntönsä tai hallinnollisen käytäntönsä mukaisesti;
- h) 'vapaaehtoistyöohjelmalla' voittoatavoittelematonta ja palkatonta toimintaohjelmaa, jonka järjestää kyseiseen tarkoitukseen asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön tai hallinnollisen käytännön mukaisesti hyväksytty voittoatavoittelematon järjestö.

3 artikla: Soveltamisala

1. Tätä direktiiviä sovelletaan kolmansien maiden kansalaisiin, jollei seuraaviin sisältyvistä suotuisammista määräyksistä muuta johdu:
 - a) kahden- tai monenväliset sopimukset, joita yhteisö tai yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet yhden tai useamman kolmannen maan kanssa;
 - b) kahden- tai monenväliset sopimukset, joita yksi tai useampi jäsenvaltio on tehnyt yhden tai useamman kolmannen maan kanssa.
2. Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen antaa tai säilyttää voimassa edellytyksiä, jotka ovat sen soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden kannalta edullisempia.
3. Tämän direktiivin säännöksiä ei sovelleta:
 - a) kolmansien maiden kansalaisiin, jotka oleskelevat jäsenvaltiossa turvapaikanhakijoina tai toissijaisen suojelun tai tilapäisten suojelujärjestelyjen perusteella;
 - b) kolmansien maiden kansalaisiin, joiden karkottamista on lykätty tosiseikkoihin perustuvista tai oikeudellisista syistä;
 - c) kolmansien maiden kansalaisiin, jotka ovat oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen yhteisössä käyttäneiden unionin kansalaisten perheenjäseniä;
 - d) kolmansien maiden kansalaisiin, jotka ovat saaneet [...] annetun neuvoston direktiivin [...] mukaisen pitkään oleskelleen henkilön aseman jäsenvaltiossa ja jotka käyttävät oikeuttaan oleskella toisessa jäsenvaltiossa opiskellakseen tai hankkiakseen ammatillisen koulutuksen.

II luku

Maahantulon ja oleskelun edellytykset

4 artikla: Periaate

1. Jäsenvaltiot sallivat 6–10 artiklassa tarkoitettujen kolmansien maiden kansalaisten tulla alueelleen ja oleskella siellä, vain jos niiden toimivaltaiset viranomaiset ovat myöntäneet heille tämän direktiivin mukaisen oleskeluluvan.
2. Tässä direktiivissä tarkoitettu oleskelulupa myönnetään hakemuksen tarkistuksen jälkeen vain, jos hakija täyttää oleskeluluvan myöntämisen edellytykset 5 artiklan mukaisesti sekä tapauksen mukaan 6, 7, 8, 9 tai 10 artiklan edellytykset.

5 artikla: Yleiset edellytykset

1. Jäsenvaltiot voivat myöntää tässä direktiivissä tarkoitetun oleskeluluvan kolmannen maan kansalaiselle, vain jos hän täyttää asiaan soveltuvien 6, 7, 8, 9 tai 10 artiklan erityisedellytysten lisäksi seuraavat edellytykset:
 - a) Hänellä on voimassa oleva passi tai vastaavat voimassa olevat matkustusasiakirjat ja huoltajan antama lupa kyseistä oleskelua varten, jos hän on alaikäinen vastaanottavan jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan.
 - b) Hänellä on kaikki riskit vastaanottavassa jäsenvaltiossa kattava sairausvakuutus.
 - c) Häntä ei pidetä uhkana yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle tai kansanterveydelle ja hän esittää tästä jäsenvaltion vaatiman asiakirjan. Yleiseen järjestykseen tai turvallisuuteen liittyvien syiden on perustuttava yksinomaan asianomaisen kolmannen maan kansalaisen omaan käytökseen.
 - d) Jäsenvaltion pyynnöstä hakija esittää tositteen oleskelulupahakemuksen tämän direktiivin 22 artiklaan perustuvan käsittelymaksun suorittamisesta.
2. Jäsenvaltioiden on helpotettava oleskeluluvan ja tarvittaessa vaatimansa viisumin myöntämistä 6–10 artiklassa tarkoitetuille kolmansien maiden kansalaisille, jotka osallistuvat yhteisön ohjelmiin, joilla pyritään edistämään liikkuvuutta Euroopan unionissa tai Euroopan unioniin.

6 artikla: Opiskelijoita koskevat erityisedellytykset

1. Jäsenvaltiot voivat myöntää opiskelijan oleskeluluvan kolmannen maan kansalaiselle, vain jos hän täyttää 5 artiklassa mainittujen yleisten edellytysten lisäksi seuraavat edellytykset:
 - a) Hänet on hyväksytty korkea-asteen tai ammatilliseen oppilaitokseen osallistumaan opinto-ohjelmaan. Opiskelijan on todistettava täyttävänsä tämän edellytyksen esittämällä sitova kirje kyseiseen laitokseen hyväksymisestä tai todiste ilmoittautumisesta tai todiste

hyväksymisestä sillä varauksella, että hänen ulkomailla suoritetun tutkintonsa vastaavuudesta saadaan päätös tai että hän suoriutuu pääsykokeista.

- b) Hän osoittaa asianmukaisella tavalla, että hänellä on riittävät varat koko oleskeluajakseen toimeentuloansa, opintojansa ja paluumatkaansa varten. Jäsenvaltioiden on julkistettava vaatimansa vähimmäismäärä, joka niiden alueella opiskelevalla henkilöllä on periaatteessa oltava kuukausittain käytettävissään, sanotun kuitenkin rajoittamatta kunkin hakijan henkilökohtaisen tilanteen tarkastelemista.
 - c) Jäsenvaltion vaatimuksesta opiskelijalla on oltava riittävä kielitaito valitsemansa opinto-ohjelman seuraamiseksi.
 - d) Jäsenvaltion vaatimuksesta opiskelijan on esitettävä tosite laitoksen vaatiman ilmoittautumismaksun suorittamisesta.
2. Silloin kun laitokseen ilmoittautuneilla opiskelijoilla on sairausvakuutus ilman eri toimenpiteitä, heidän katsotaan täyttävän 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan edellytyksen.
3. Jäsenvaltiot määrittelevät koulutusyksiköt ja kurssit, joita varten 1 kohdan b alakohdan edellytykset täyttävä kolmannen maan kansalainen voi hakea opiskelijan oleskelulupaa oppiakseen kielen.

7 artikla: Opiskelijoiden liikkuvuus

Kolmannen maan kansalaisella, jolla on jonkin jäsenvaltion myöntämä opiskelijan oleskelulupa ja joka haluaa suorittaa osan aloittamastaan opinto-ohjelmasta tai täydentää jo suorittamaansa opinto-ohjelmaa toisella opinto-ohjelmalla toisessa jäsenvaltiossa, on oikeus saada tältä jälkimmäiseltä jäsenvaltiolta opiskelijan oleskelulupa 30 päivän kuluttua hakemuksen jättämisestä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 11 artiklan 2 kohdan c ja d alakohdan, 15 ja 16 artiklan sekä 20 artiklan 2 kohdan soveltamista,

- a) jos hän täyttää 5 ja 6 artiklassa vahvistetut edellytykset kyseisessä jäsenvaltiossa ja
- b) jos hän on toimittanut oleskelulupahakemuksensa yhteydessä täydelliset tiedot korkeasteen opinnoistaan ja osoittaa tarvittaessa, että opinto-ohjelma, jota hän aikoo seurata, täydentää hänen jo suorittamaansa opinto-ohjelmaa.

Jäsenvaltio, johon opiskelijalle on myönnetty maahanpääsy, toimittaa sen jäsenvaltion pyynnöstä, johon oleskelulupaa haetaan, tiedot opiskelijan korkeasteen opinnoista alueellaan sijaitsevilla laitoksilla.

8 artikla:

Vaihto-ohjelmaan osallistuvia oppilaita koskevat erityisedellytykset

1. Jäsenvaltiot voivat myöntää vaihto-oppilaan oleskeluluvan kolmannen maan kansalaiselle, vain jos hän täyttää 5 artiklassa mainittujen yleisten edellytysten lisäksi seuraavat edellytykset:

- a) Hän täyttää asianomaisen jäsenvaltion asettamat ikää koskevat vähimmäis- ja enimmäisvaatimukset.
- b) Hän toimittaa todisteen hyväksymisestään keskiasteen oppilaitokseen.
- c) Hän toimittaa todistuksen osallistumisesta oppilasvaihto-ohjelmaan, jonka järjestää kyseiseen tarkoitukseen asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädäntönsä tai hallinnollisen käytäntönsä mukaisesti hyväksymä järjestö.
- d) Hän toimittaa todisteen, että vaihto-oppilasjärjestö vastaa hänestä koko hänen oleskelunsa ajan kyseisen jäsenvaltion alueella ja erityisesti hänen oleskelu-, koulunkäynti-, terveydenhoito- ja paluukustannuksistaan.
- e) Hänet majoitetaan koko oleskeluajakseen asianomaisen jäsenvaltion vahvistamia vaatimuksia vastaavaan perheeseen, joka on valittu sen oppilasvaihto-ohjelman sääntöjen mukaisesti, johon hän osallistuu.

2. Jäsenvaltio voi rajoittaa vaihto-oppilaiden oleskelulupien myöntämisen vain sellaisten kolmansien maiden kansalaisiin, jotka tarjoavat vastaavat mahdollisuudet myös kyseisen jäsenvaltion kansalaisille.

9 artikla: Palkattomia harjoittelijoita koskevat erityisedellytykset

Jäsenvaltiot voivat myöntää palkattoman harjoittelijan oleskeluluvan kolmannen maan kansalaiselle, vain jos hän täyttää 5 artiklassa mainittujen yleisten edellytysten lisäksi seuraavat edellytykset:

- a) Hän on allekirjoittanut koulutus sopimuksen, jonka asianomaisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on tarvittaessa hyväksynyt kyseisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön tai hallinnollisen käytännön mukaisesti, palkattomasta harjoittelusta yksityisessä tai julkisessa yrityksessä taikka julkisessa tai yksityisessä ammatillista koulutusta järjestävässä elimessä, jonka jäsenvaltio on hyväksynyt tai jota se rahoittaa kansallisen lainsäädäntönsä tai hallinnollisen käytäntönsä mukaisesti.
- b) Hän osoittaa asianmukaisella tavalla, että hänellä on riittävät varat koko oleskeluajakseen toimeentuloansa, harjoitteluaan ja paluumatkaansa varten. Jäsenvaltioiden on julkistettava vaatimansa vähimmäismäärä, joka niiden alueella palkatonta ammatillista koulutusta suorittavalla henkilöllä on periaatteessa oltava kuukausittain käytettävissään, sanotun kuitenkin rajoittamatta kunkin tapauksen yksityiskohtaista tarkastelemista.
- c) Jäsenvaltion vaatimuksesta hänen tulee seurata perustason kielenopetusta, jotta hänellä olisi riittävä kielitaito harjoittelun suorittamiseen.

10 artikla: Vapaaehtoistyöntekijöitä koskevat erityisedellytykset

Jäsenvaltiot voivat myöntää vapaaehtoistyöntekijöitä tarkoitetun oleskeluluvan kolmannen maan kansalaiselle, vain jos hän täyttää 5 artiklassa mainittujen yleisten edellytysten lisäksi seuraavat edellytykset:

- a) Hän täyttää asianomaisen jäsenvaltion asettamat ikää koskevat vähimmäis- ja enimmäisvaatimukset.
- b) Hän on allekirjoittanut sopimuksen sen jäsenvaltiossa vapaaehtoistyöohjelmasta vastaavan järjestön kanssa, johon hän osallistuu. Sopimuksessa kuvataan hänen työtehtävänsä sekä se, miten hänet perehdytetään kyseisten työtehtävien suorittamiseen, ja työajat, joita hänen on noudatettava. Lisäksi siinä luetellaan varat, joilla katetaan hänen matka-, ruoka- ja majoituskulunsa, paikalliset matkakulunsa ja taskurahansa koko hänen oleskelunsa ajan. Siinä mainitaan myös tarvittaessa koulutus, jota hänen on seurattava voidakseen suorittaa työtehtävänsä.
- c) Hän toimittaa todisteen, että sillä vapaaehtoistyöohjelmasta vastaavalla järjestöllä, johon hän osallistuu, on hänen toimintaansa koskeva vastuuvakuutus, ja että kyseinen järjestö vastaa hänestä koko hänen oleskelunsa ajan kyseisen jäsenvaltion alueella ja hänen oleskelu-, terveydenhoito- ja paluukustannuksistaan.
- d) Hän seuraa vastaanottavan maan kieltä, historiaa sekä poliittisia ja yhteiskunnallisia rakenteita koskevaa perustason opetusta.

III luku

Oleskeluluvat

11 artikla: Opiskelijan oleskelulupa

1. Opiskelijan oleskelulupa myönnetään vähintään yhdeksi vuodeksi ja se uusitaan vuosittain, jos sen haltija täyttää edelleen 5 ja 6 artiklan edellytykset, paitsi jos opiskelijan oikeus tulla maahan riippuu siitä, että hänen ulkomailla suoritetun tutkintonsa vastaavuudesta annetaan vahvistava päätös tai että hän suoriutuu pääsykokeista. Jos opiskelijan seuraama opinto-ohjelma kestää alle vuoden, oleskelulupa kattaa opiskeluajan.
2. Rajoittamatta 15 ja 16 artiklan soveltamista opiskelijan oleskelulupa voidaan jättää uusimatta tai se voidaan peruuttaa, jos
 - a) opiskelijalle on myönnetty oikeus tulla maahan sillä edellytyksellä, että hän suoriutuu valitsemansa laitoksen pääsykokeista, mutta hän ei toimita todistusta ilmoittautumisesta kyseiseen laitokseen;
 - b) opiskelijalle on myönnetty oikeus tulla maahan sillä edellytyksellä, että hänen ulkomailla suoritetun tutkintonsa vastaavuudesta annetaan vahvistava päätös, mutta hän ei saa tällaista päätöstä;
 - c) opiskelija ei noudata tämän direktiivin 18 artiklan mukaisia rajoituksia, jotka koskevat hänen oikeuttaan työntekoon;
 - d) opiskelija ei edisty riittävästi opinnoissaan. Jäsenvaltio voi kieltäytyä uusimasta opiskelijan oleskelulupaa tällä perusteella, vain jos on tehty

perusteltu päätös, joka pohjautuu kyseisen koulutuslaitoksen lausuntoon. Lausunto opiskelijan edistymisestä on hankittava ennen päätöksen tekemistä, paitsi jos laitos ei vastaa lausuntoa koskevaan pyyntöön kohtuullisessa ajassa.

12 artikla: Vaihto-oppilaan oleskelulupa

Vaihto-oppilaan oleskelulupa myönnetään korkeintaan yhdeksi vuodeksi eikä sitä voida uusia.

13 artikla: Palkattoman harjoittelijan oleskelulupa

1. Palkattoman harjoittelijan oleskeluluvan voimassaoloaika kattaa harjoitteluajan, yleensä enintään yhden vuoden. Tämän luvan voimassaoloaikaa voidaan poikkeustapauksissa jatkaa yhden kerran yksinomaan siksi ajaksi, jonka harjoittelija tarvitsee jäsenvaltiossa sen kansallisen lainsäädännön tai hallinnollisen käytännön mukaisesti tunnustetun ammattipätevyyden hankkimiseksi, jos luvan haltija täyttää edelleen 5 ja 9 artiklassa vahvistetut edellytykset.
2. Palkattoman harjoittelijan oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos sen haltija ei noudata 18 artiklassa asetettuja työntekoa koskevia rajoituksia.

14 artikla: Vapaaehtoistyöntekijän oleskelulupa

Vapaaehtoistyöntekijän oleskelulupa myönnetään korkeintaan yhdeksi vuodeksi eikä sitä voida uusia.

15 artikla: Peruuttaminen

1. Jäsenvaltiot voivat peruuttaa tämän direktiivin perusteella myönnetyn oleskeluluvan tai viisumin, jos käy ilmi, että luvan tai viisumin haltija ei täyttänyt tai ei enää täytä 5 artiklassa säädettyjä maahantulon ja oleskelun edellytyksiä tai häntä koskevia 6–10 artiklan edellytyksiä.
2. Jäsenvaltiot voivat peruuttaa oleskeluluvan tai viisumin yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvista syistä. Yleiseen järjestykseen tai turvallisuuteen liittyvien syiden on perustuttava yksinomaan asianomaisen kolmannen maan kansalaisen omaan käytökseen. Sairauden tai vamman ilmeneminen oleskeluluvan myöntämisen jälkeen ei yksinään voi olla perusteena sille, että asianomaisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen hylkää oleskeluluvan uusimista koskevan hakemuksen, peruuttaa sen tai tekee maastapoistamista koskevan päätöksen.

16 artikla: Petos

Toimivaltaisten viranomaisten on peruutettava tämän direktiivin perusteella myönnetty oleskelulupa tai viisumi, silloin kun se on hankittu vilpillisin keinoin.

IV luku

Kolmansien maiden kansalaisten oikeudet

17 artikla: Kaikille tässä direktiivissä tarkoitetuille kolmansien maiden kansalaisille myönnetty oikeudet

Tämän direktiivin mukaisesti myönnetyn oleskeluluvan haltijalla on oikeus tulla luvan hänelle myöntäneen jäsenvaltion alueelle ja oleskella siellä. Jäsenvaltiot edistävät kaikin tavoin kolmansien maiden kansalaisilta vaadittujen viisumien myöntämistä, jos ne myöntävät oleskeluluvat vasta alueellaan ja vaativat kolmannen maan kansalaisilta viisumin näiden tullessa ensimmäistä kertaa niiden alueelle.

18 artikla: Opiskelijoiden ja palkattomien harjoittelijoiden oikeus työntekoon

Opiskelijat saavat toimia palkattuina työntekijöinä tai itsenäisinä ammatinharjoittajina valitsemansa ammatin sääntöjä noudattaen opinto-ohjelman ulkopuolella. Kukin jäsenvaltio vahvistaa sallitun enimmäistyöntuntimäärän, joka on 10–20 tuntia viikossa. Tätä rajoitusta ei sovelleta loma-aikoina.

Jäsenvaltiot voivat olla myöntämättä tätä oikeutta ensimmäisen oleskeluvuoden aikana ja peruuttaa sen, jos opiskelija ei edisty riittävästi opinnoissaan.

Jäsenvaltiot voivat myöntää palkattomille harjoittelijoille oikeuden työntekoon samoin rajoituksin kuin opiskelijoille. Palkattomat harjoittelijat eivät kuitenkaan voi työskennellä suoraan tai välillisesti sen yrityksen palveluksessa, jonka kanssa he ovat allekirjoittaneet 9 artiklan a alakohdassa tarkoitetun koulutussopimuksen.

Jäsenvaltiot voivat vaatia, että opiskelijat ja palkattomat harjoittelijat ilmoittavat, tarvittaessa etukäteen, palkkatyöstä tai itsenäisen ammatin harjoittamisesta jäsenvaltion nimeämille viranomaisille. Ilmoitusvelvollisuus, tarvittaessa ennakkoilmoituksen tekeminen, voi koskea myös heidän työnantajiaan.

V luku

Menettely ja avoimuus

19 artikla: Oleskelulupahakemusten tekeminen

Oleskelulupahakemukset on jätettävä sen jäsenvaltion edustustoon, joka on toimivaltainen päättämään hakijan laillisesta oleskelusta, tai suoraan jäsenvaltion alueella, jos hakijalle on jo myönnetty oikeus oleskella siellä vähintään kolmen kuukauden ajan. Jäsenvaltio voi poikkeuksellisesti tutkia hakemuksen, jota ei ole jätetty tämän artiklan mukaisesti.

20 artikla: Menettelylliset takeet

1. Päätökset maahantuloa koskevista hakemuksista tai niiden uusimisesta on tehtävä ja annettava hakijalle tiedoksi viimeistään 90 päivän kuluttua hakemuksen jättämispäivästä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 7 artiklan soveltamista.

- 2 Jos hakemuksen liitteenä esitetyt tiedot ovat puutteelliset, toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava hakijalle, mitä lisätietoja häneltä vaaditaan. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun määräajan kuluminen keskeytyy, kunnes viranomaiset ovat saaneet vaaditut tiedot.
3. Kolmannen maan kansalaisella on oikeus hakea muutosta päätökseen, joka koskee oleskeluluvan tai viisumin epäämistä, muuttamista, uusimatta jättämistä tai peruuttamista, kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimilta. Tällaiseen päätökseen on liitettävä objektiivisiin ja todennettavissa oleviin perusteisiin pohjautuvat perustelut, joiden mukaisesti päätös on tehty, ja kerrottava, miten ja missä määräajassa päätökseen voidaan hakea muutosta.

21 artikla: Opiskelijoiden ja vaihto-oppilaiden oleskelulupien nopeutettu myöntämismenettely

Maahantuloa koskevan nopeutetun menettelyn käyttöönotosta voidaan tehdä sopimus, jonka mukaan oleskelulupa tai viisumi myönnetään asianomaisen kolmannen maan kansalaisen nimissä. Tämän sopimuksen sopimuspuolina ovat jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, joka vastaa opiskelijoiden tai oppilaiden, jotka ovat kolmansien maiden kansalaisia, maahantulosta ja oleskelusta, ja korkea-asteen tai ammatillinen oppilaitos tai oppilasvaihto-ohjelmasta vastaava järjestö, jonka kyseinen jäsenvaltio on hyväksynyt kyseiseen tarkoitukseen kansallisen lainsäädäntönsä ja hallinnollisen käytäntönsä mukaisesti.

Tällaisessa sopimuksessa määrätään erityisesti seuraavista kohdista:

- a) yksityiskohtaiset säännöt, joilla laitos tai vaihto-oppilasjärjestö varmistaa jäsenvaltion puolesta maahantulon ja oleskelun edellytysten noudattamisen, sanotun kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltion sille tällä direktiivillä myönnettyä toimivaltaa;
- b) yksityiskohtaiset säännöt, joita noudattaen laitos tai vaihto-oppilasjärjestö jättää oleskelulupahakemukset, ja yksityiskohtaiset säännöt siitä, miten toimivaltainen viranomainen myöntää oleskeluluvat tai viisumit tässä menettelyssä;
- c) edellä 20 artiklan 1 kohdassa mainittua määräaika lyhyempi määräaika, jossa oleskeluluvat tai viisumit on myönnettävä. Määräaika alkaa päivästä, jona laitos tai vaihto-oppilasjärjestö jättää oleskelulupahakemuksen;
- d) mahdollisuus purkaa sopimus, jos käy ilmi, että tämän menettelyn mukaisesti maahan tulleet kolmannen maan kansalaiset eivät enää täytä oleskelun edellytyksiä;
- e) silloin kun sopimus on tehty vaihto-oppilasjärjestön kanssa, tämän menettelyn mukaiset edellytykset, varsinkin taloudelliset edellytykset, jotka kyseisen järjestön on täytettävä, sekä yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat sen vastuuta oppilaasta koko tämän oleskelun ajan jäsenvaltion alueella.

22 artikla: Maksu

Jäsenvaltiot voivat vaatia hakijoita maksamaan tämän direktiivin mukaisesti tehtyjen oleskelulupahakemusten käsittelykustannukset. Maksu ei saa olla hakemuksen käsittelystä aiheutuneita hallintomenoja suurempi.

23 artikla: Avoimuus

Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että yleisön saatavissa on, muun muassa Internetin kautta, kattava ja säännöllisesti päivitettävä tietopaketti, johon kootaan tietoa 2 artiklan g alakohdassa tarkoitetuista laitoksista ja opinnoista, joihin kolmansien maiden kansalaiset voidaan hyväksyä, sekä opiskelua varten tapahtuvan maahantulon ja oleskelun edellytyksistä ja tähän liittyvistä menettelyistä.

VI luku

Loppusäännökset

24 artikla: Syrjäntäkielto

Jäsenvaltioiden on pantava tämän direktiivin säännökset täytäntöön soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, etniseen taikka yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen katsomatta.

25 artikla: Seuraamukset

Jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamusjärjestelmästä, jota sovelletaan tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen, ja toteutettava seuraamusten täytäntöönpanon varmistamiseksi kaikki tarvittavat toimenpiteet. Säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava näistä säännöksistä komissiolle viimeistään 27 artiklassa säädettyyn päivään mennessä ja ilmoitettava niiden muutokset mahdollisimman pian.

26 artikla: Kertomus

Komissio toimittaa säännöllisesti ja ensimmäisen kerran viimeistään kolmen vuoden kuluttua 27 artiklassa säädetyin määräajan päättymisestä Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän direktiivin soveltamisesta jäsenvaltioissa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen muuttamisesta.

27 artikla: Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2004. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

28 artikla: Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen kun se on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

29 artikla: Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä [...]

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*